

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

ANKARA- 2018

Türk Eğitim-Sen Genel Merkezi :
Erzurum Mahallesi Talatpaşa Bulvarı No:160 Kat:6 Cebeci/ANKARA
Telefon : 0 312 4240960 (8 Hat)
Belgegeçer : 0 312 4240968
E-Posta : iletisim@turkegitimsen.org.tr
<https://www.turkegitimsen.org.tr>

Sunuş

Dünya çapında başarılı olmuş milletlerin tarihine baktığınız zaman büyük eğitim hamleleri göze çarpmaktadır. Yokluk, çaresizlik ve yıkılmışlık karşısında toplumların çözüm olarak başvurduğu en geçerli yol; ilmi ve teknik eksiklikleri tespit ederek ortaya koyduğu teşhis neticesinde insan kaynağını donanımlı hale getirerek bir eğitim hikâyesi yazmak olmuştur. Ülkemizin içinde bulunduğu durum göz önüne alındığında devletimizin ve milletimizin hem içte hem dışta verdiği mücadeleyi zaferle taçlandırabilmenin yegâne çaresi de yeni bir eğitim ve kalkınma felsefesini ortaya çıkararak bunu metaforlarla beslemekten geçmektedir.

Eğitim ve bilim hizmet kolunda faaliyet gösteren bir sendika olmanın ötesinde, ülkemizin geleceğine yönelik sorumluluk taşıyan ilkeli bir sivil toplum örgütü olarak; kuruluşumuzdan bugüne kadar, eğitim ve eğitim çalışanlarıyla alakalı her hususa ölçülü ve yapıcı önerilerimizle müdahil olmaya gayret ettik. Sendikacılığı, yalnız üyelerimizin ekonomik, sosyal ve mesleki çıkarlarının gözetilmesi olarak değil; bunun yanında temsil ettiğimiz kesimin ve Türk toplumunun tüm talep ve beklentilerinin karşılanabilmesi hedefiyle faaliyet gösterilmesi noktasında bir araç olarak kabul ediyoruz.

Yapmış olduğumuz bilimsel ve akademik çalışmalarla; Türk milletinin geleceğine, Türkiye Cumhuriyeti'nin bekası ve kalkınması noktasında önem arz eden hususlara; teşhis ve tedaviyi barındıran çözüm önerileri getirmekteyiz. İnaniyorum ki, Alanın akademisyenleri ve eğitimcilerinin görüşlerinden yola çıkarak hazırlanan bu çalışma, eğitimimizin planlayıcıları ve yöneticilerine ışık tutacak; bundan sonraki dönemlerde eğitim sistemimizden en üst düzeyde verim alınabilmesine katkıda bulunacaktır. İçeriği ve hedefleri bakımından milli, yöntemi ve araçları açısından bilimsel ve çağdaş bir eğitim sistemiyle 21. yüzyılın büyük Türkiye'sini inşa edeceğimize yürekten inanıyorum.

Türk millî eğitimin sorunlar sarmalı içinde bulunduğu bu dönemde yeniden diriltip şaha kaldırma hedefi ile Milli Eğitim Bakanlığı görevine gelen sayın bakanımız Prof. Dr. Ziya SELÇUK Bey başta olmak üzere, bakan yardımcıları ile bürokrat ekibine, Türk Eğitim-Sen olarak adalet, devlete sadakat ve liyakat ilkelerimiz ve önceliklerimiz dâhilinde destek olacağımızı belirterek başarılar diliyoruz.

Saygılarımızla...

Talip GEYLAN

Türk Eğitim-Sen Genel Başkanı

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. GÖRÜŞ ve ÖNERİLER.....	3
2.1 Paradigma.....	4
2.2. Eğitimde Yapısal Durum.....	7
o Eğitim Konseyi	8
2.3. Eğitim yönetimi.....	10
2.4. Eğitim Programları.....	14
2.6. Öğretmen	21
2.8. Öğretim kademeleri.....	29
2.8.1. Okulöncesi – İlköğretim - Ortaöğretim	29
2.8.2. Yükseköğretim	33
2.8.3. Mesleki Eğitim.....	37
2.9 Eğitimde Fırsat Ve İmkân Eşitliği	38
2.10. Okul Aile İşbirliği	42
2.11. Eğitim Finansmanı	43
2.12. Değerlendirme süreçleri	44
2.13. Eğitimde Rehberlik	48
2.14. Eğitim ve Ar-Ge	50
2.15. Uluslararası Durum	51
2.16. Ders Dışı Etkinlikler.....	53
2.17. Eğitim Çalışanlarının Beklentileri	55
2.17.1. Yönetici ve öğretmen Beklentileri.....	55
2.17.2. Diğer eğitim çalışanlarının beklentileri	64
3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	68

1. GİRİŞ

Kalkınmanın kaynağının temeli olan bilim ve teknoloji eğitimin eseridir. Bilgi ve bilgili insan gücü, ekonominin en önemli unsurlarındandır. Sermayenin ve üretimin başat faktörü olan bilgiyi üreten ülkeler; ekonomik karşılığını almadan bilgiyi vermemektedirler. Artık bilgi, insanlar arasında en kıymetli miras ve ülkelerin en önemli varlığı haline gelmiştir. Bu mirası meydana getiren kaynak eğitimidir. Onun için ki en önemli ve en pahalı yatırım insana dolayısı ile eğitime yapılmaktadır.

Bilginin ve teknoloji yönetiminin kalkınmadaki rolü ile aynı oranda önemi büyük ölçüde artmıştır. Gelişmiş ülkeler değerlendirilirken, bilgiyi üreten, köklü üniversitelere sahip olan, teknolojik ürünlerin imalatı ve pazarlanmasında öncü güçleri bulunan devletler kastedilmektedir.

Küreselleşen dünyada kalite, verimlilik ve rekabet iş dünyasının vazgeçilmez üstünlükleri haline gelmiştir. Gelişmiş ülkelerin kalkınmasında ortaya koydukları şartlar ve rekabet sistemine, gelişmekte olan ülkeler ayak uyduramamaktadır. Bu ise tamamen eğitim seviyesinin yetersizliğinden ve eğitime yapılan yatırımların eksikliği ya da doğru planlanmaması ile ilgilidir.

İnsana yaptığı yatırım ölçüsünden hareketle bir devletin ne denli güçlü olduğunu ifade edebiliriz. Bir toplumun eğitim refahı seviyesi ne kadar yüksekse ülke o derece gelişmiştir. Medeniyetimizin öncülerinden Şeyh Edebali'nin "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." sözüyle ifade edilen devlet ve kültür telakkisi her geçen gün önemini hissettirmektedir. Bu durum Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün söylediği gibi "Bir milleti özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum olarak yaşatan da köleliğe, yoksulluğa düşüren de eğitimidir." sözü ile en net biçimde açıklanabilir.

Bugün toplumlar çözümü kolay olmayan ekonomik, sosyal ve siyasi problemlerle karşı karşıyadır. Bunun en temel sebebi eğitim kurumlarının iş dünyasının istediği nitelikli insan gücünü yetiştirememesi olarak ifade edilebilir. İnsanların almakta oldukları eğitim ile planlanan ve ihtiyaç duyulan eğitim arasındaki uçurum giderek artmaktadır. Uçurum arttıkça riskler de artmaktadır. Ülkemizde uygulanan eğitim sisteminin toplumun beklentilerine ve çağın gereklerine cevap vermekten uzak olduğu artık su götürmez bir gerçek olarak ortada durmaktadır.

Gelişmiş ülkeler eğitime verdikleri önem ve yatırım sayesinde bulundukları noktaya gelmişlerdir. Türkiye'nin en önemli meselesi olan eğitim konusunda birçok bilim adamı ve uzman raporlar hazırlamakta, kitap ve makaleler yazmakta, Milli Eğitim Bakanlığı onlarca şura ve çalıştay düzenlemekte olmasına rağmen Türk Eğitim sistemi bir türlü 21. yüzyılın beklentilerini karşılamakta önemli ölçüde eksik kalmaktadır.

Başarı öyküsü yazmış ve yazmakta olan; teknolojiye ve ekonomide gelişmiş ve kalkınmış ülkeler eğitim sistemlerinin mevcut yapısıyla yetinmeden sürekli yenilenerek geleceğe doğru taşımaktadırlar. Nitekim 2008-2009 dünya ekonomik krizinden sonra ABD'nin Eğitim Bakanı "...Şayet yeniden güçlü bir ekonomiye sahip olmak istiyorsak yapacağımız en doğru şey daha iyi eğitilmiş iş gücüne sahip olmaktır." demiştir. Yine aynı dönemde ABD Başkanı Obama 800 milyar dolarlık kriz paketinin 100 milyar dolarını eğitime ayırmıştır. ABD'li bir uzman (Kisney) aynı dönemde hazırladığı raporda "Eğer lise mezunlarının kazandıkları ortalama beceri ve yetenekler Kanada, Finlandiya veya Güney Koreli lise mezunları kadar olsaydı. ABD'nin GSMH şuan dakinden %9-%16 daha fazla olacaktı." sözleri ile eğitimin kalkınma ve GSMH daki bariz artı katkısını dile getirmiştir.

Tarihinde büyük bir yıkım ile karşı karşıya kalan Japonya, eğitim sayesinde bulunduğu noktaya gelmiştir. ABD, Japonya'nın teknolojiye üstünlüğünü eğitimdeki üstünlüğüne bağlamış ve eğitimde reform hareketi başlatmıştır.

Ülkemizde önem verdiğimiz para ve emek harcadığımız zaman ayırdığımız eğitimden istenilen sonuçları bir türlü alamamamızın temel sebebi köklü ve felsefi temellere dayanan bir eğitim sistemini ortaya koyarak pratiğe dökmememizdir. Eğitimde süratle reform niteliğinde atılımlar yapmamız, dünyadaki ekonomik sosyal ve siyasi olayları ve gelişmeleri yakından takip eden, dış dünyayı iyi izleyen, iyi iletişim kurabilen insanlar yetiştirmemiz gerekmektedir.

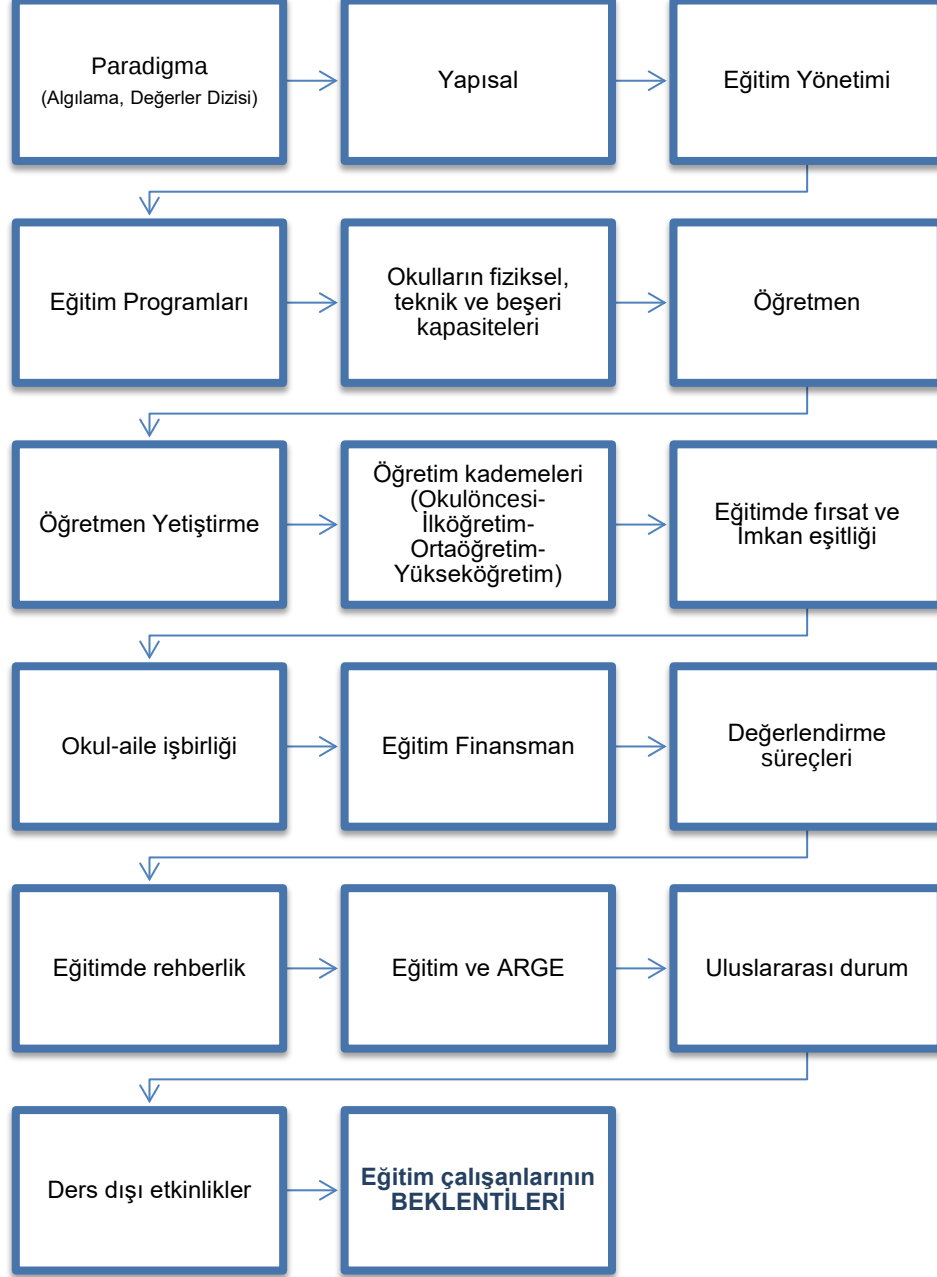
Artık ülkemizde insan refahının artırılması için insan gücünün, düşük katma değerli üretimden, ileri teknoloji kullanımını gerektiren yüksek katma değerli üretime kaydırılması ve verimliliğin süratle artırılması gerekmektedir. Yüksek katma değerli üretimin önemini vurgulamak açısından. Bir araştırma sonucu üzerinde durmak isteriz. Bir bilgisayarlı tomografi cihazı almak için 25 tır dolusu mermer satmamız gerekiyor. Bir adet helikopter almak için 50 tır dolusu kabuksuz fındık satmamız gerekiyor. Bir tır dolusu cep telefonu almak için 670 tır dolusu demir satmamız gerekiyor. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür.

İyi eğitilmiş genç nüfus 2023 hedefi için Türkiye'nin en büyük avantajı olacaktır. Dünyadaki 150 ülkenin nüfusundan daha büyük ve dinamik bir genç nüfusumuz var. Bunu çok iyi değerlendirmemiz gerekmektedir. Bu rakamlar bile eğitim konusu üzerinde herkesin düşünmesi ve çok çalışması ve doğru politikalar oluşturması gerektiğini göstermektedir.

Türk eğitim sistemi üzerine farklı araştırmacıların farklı zamanlarda yaptıkları araştırmalarda yıllar geçse de benzerlikler göstermesi sorunların ortadan kalkmadığını göstermektedir. Bu rapor, sendikamızın uzun yıllardır yürüttüğü hukuk ve demokrasiye dayalı mücadelesinden süzölmüş görüş ve önerileri de ihtiva etmektedir. Kıymetli akademisyenlerimiz ve eğitimcilerimizin yorum ve önerilerine de bu raporda yer verme imkânını bulduk. Geçmiş yıllarda sendikamız tarafından düzenlenen, sempozyum, çalıştay, açık oturum ve konferanslar aracılığıyla, binlerce eğitim yöneticisi, öğretmen ve akademisyenin, Türk eğitim sistemine yönelik görüş ve önerilerini dinleyerek kamu oyunun bilgisine sunduk. Hazırladığımız rapor, bahsi geçen bilimsel birikim ve sendikamızın akademisyenlere yürüttürmüş olduğu ar-ge projelerinin de bir sonucu olarak değerlendirilmelidir.

2. GÖRÜŞ ve ÖNERİLER

Bu bölümde eğitim sistemi ile ilgili görüşler ve öneriler sunulmuştur. Sorunlar aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır.

2.1 Paradigma

Görüş

• Eğitim sistemi milli olmalıdır.

- Türk eğitim sistemindeki en önemli sorunların başında “Milli” olmamak gelmektedir. Diğer ülkelerde başarılı olduğu varsayılan model veya uygulamaları ülkemiz eğitim sisteminde aynen uygulamaya kalkmak doğru bir yaklaşım değildir. Örneğin Finlandiya eğitimde başarılı diye o ülkenin eğitim süreçlerini taklit etmenin anlamı yoktur. Bir insana ne kadar başarılı kalp nakli yaparsanız yapın kendi organı gibi olamayacaktır. Başka bir ülkenin kullandığı sistemleri, modelleri ülkemizde uygulamak her zaman başarılı olmayacak ya da kısmen başarılı olacaktır. Milli Eğitim Bakanımızın belirttiği “Parlayan Nesneler Sendromu” yani popüler olan bir şeyi hemen ülkemizde uygulamaya kalkmanın bir anlamı yoktur.
- Montessori, Waldorf, PYP, MYP, IB, STEM vb yerine kendi modellerimiz, yaklaşımlarımız olmalıdır.
- Milli olmak demek evrensel ilke ve kriterlerden uzaklaşmak değildir. Evrensel ilke ve değerler ile milli birikim ve beklentilerimizi birleştirerek bir eğitim modeli ortaya koymak zorundayız.

Görüş

• Eğitim süreçlerinde yatay (horizontal) değil dikey (vertikal) anlayışa geçilmelidir. • Eğitimde "Yıkıcı yenilik" anlayışı terk edilmelidir.

• .

• “Öğrenen Eğitim Modeli” benimsenmelidir.

- Eğitim sistemimiz (vertikal) dikey değil (horizontal) yatay bir anlayışa sahiptir. Batı eğitim sistemleri dikeydir. Başarılı olan ülkelerde eğitim sistemlerinde sürekli değişiklikler yapılmaz.
- Bizim ülkemizde sürekli sistemler değişmektedir. Ancak her yapısal değişikliğin etkisi uzun yıllar sonra görülmektedir.
- Ülkemizde bakan ömrü ortalama 1.2 yıldır. Dünyada bu kadar yönetsel ve yapısal değişiklikler olan bir ülke yoktur. Örneğin AK parti iktidarı döneminde 20’den fazla değişiklik yapılmıştır. Aynı anlayış program geliştirme süreçlerinde de yaşanmaktadır. Programlar geliştirilmek yerine değiştirilmektedir. Ülkemiz eğitim sisteminde bir bakıma “yıkıcı yenilik” yaşanmaktadır. Dokunmatik telefonların tuşlu telefonların yerini alması gibi yeni olarak nitelendirilen şeyler eski şeylerin yerini alarak onları yok etmektedir. Bunun yerine eğitim sisteminde uygulanan sistemlerin eksiklikleri giderilerek verimli, faydalı ve işler bir “öğrenen eğitim modeli” benimsenmelidir.

Görüş

• Eğitim "bütüncül bir sistem olarak ele alınmalıdır.

- Millî eğitim bütüncül bir sistem olarak ele alınmamaktadır. Sistemin bir unsurundaki değişim diğer unsurları olumsuz etkileyebilmektedir. Örneğin kaldırılan ALO 147 hattı öğrenci açısından olumlu gibi görünmesine rağmen öğretmen, okul otorite gibi birçok unsur olumsuz etkilemiştir. Popülist bir anlayışla getirilen bu uygulama, eğitim sisteminde uzun yıllar telafi edilemeyecek kalıcı hasarlar bırakmıştır.
- *Eğitim sistemi üzerine yapılacak değişikliklerin sistemin tüm unsurlarıyla ilişkisi içinde bütüncül olarak ele alınması önemlidir. Böylece bütün tarafların bakış açıları eğitim modeline yansıtılmış olacaktır.*

Görüş

• Eğitimde nasıl bir insan yetiştirmemiz gerekir sorusunun cevabı tam olarak yoktur.

- Ülkelerin eğitim sistemlerini temel amacı topluma yararlı olabilecek iyi vatandaşlar yetiştirmektir. Ülkemizde maalesef nasıl bir insan yetiştirmemiz gerektiği sorusunun cevabı belirgin değildir. Bu konuda yapılan çalışmalarda ülkemizde hazırlanan eğitim programlarının içeriklerinin yetiştirmek istediğimiz insan tipine aykırı içeriklerle dolu olduğu görülmektedir. *Millî kimlik bağlamında nasıl bir insan yetiştirmek istiyoruz sorusunun cevabı netleştirilmelidir. Bu bir Anayasa olarak belirlenmeli ve bütün çalışmalarda bu ana ilkeler doğrultusunda faaliyet gösterilmelidir.*

Görüş

• Endoktrinasyon (aşılama-telkin etme) sorunu vardır.

- Eğitimde pedagojik kaygıların yerine statik bir kişilik inşa etmeye dönük politikalar söz konusudur. Belirli tavırlar veya inançlar aşılarmaya çalışılmaktadır. Geçmişte günümüzde çeşitli yapıların dayatmaları eğitim sisteminde etkisini göstermiş ve göstermektedir. Millî eğitimde tek bir devlet politikası olmalıdır. Bunun dışında cemaat vb. örgütlerin eğitim süreçlerinde eylemlerine izin verilmemelidir. Böylece eğitim sisteminin belirlenen ana ilkeler dahilinde millî, evrensel ve çağdaş değerleri benimseyen; gelişmeye ve üretmeye açık bir bakış açısını telkin ederek bireylere aşılarmasının önü açılmalıdır.

Görüş

• **Yaşamak için öğrenmek (Pestalozzi).**

- Eğitim süreçlerinde bireyin içinde yaşadığı ortamda deyim yerindeyse yaşamak için öğrenmesi gereken şeyler öğretilmelidir. Çocuk bunları öğrensin ileride işine yarar anlayışından vazgeçilmelidir. Bu hususunu net ve tam belirlenebilmesi için, eğitimin ana ilkeleri doğrultusunda milli bir karakterin sahip olması gereken hasletler ile yönlendirme neticesinde yetişeceği alanda gerekli olan bilgi ve becerilerin saptanması gereklidir.

Görüş

• **Eğitimin sadece okulda olması gerektiği anlayışından vazgeçilmelidir.**

- Bir öğrencinin ilköğretimden üniversiteye kadar derslerde geçirdiği zaman bir (1) yıl kadardır. Uygun, ayrılmış, meşgul olunan ve akademik öğrenme zamanları dikkate alındığında bu süre daha da kısalmaktadır. Bu nedenle günümüz koşullarında okul dışı süreç birey eğitimi üzerinde çok etkilidir. Eğitimi sadece okulla sınırlandırma anlayışı doğru değildir. Okulun dışında da eğitimin toplumsal eksikliklerini karşılayabilecek çalışmalar yapılmalıdır. Kamu spotlarının, toplumda takip edilen bireylerin bazı hususlarda destek vermesi gibi yöntemlerle bütün bireyler için kullanılması örnek olarak verilebilir.

Görüş

• **Eğitimde tek hakimiyet devletin ideolojisi ve bilimsel anlayış olmalıdır.**

- Eğitimde devletin dışındaki ideolojilerin etkili olmasına izin verilmemelidir. Bazen bir grubun bazen üst düzey yöneticinin kişisel görüşüne göre uygulamalar olmamalıdır. Bunun yerine milli, evrensel ve ilkeler ışığında ülkemizin hedefleri ön plana çıkarılmalıdır.

2.2. Eğitimde Yapısal Durum

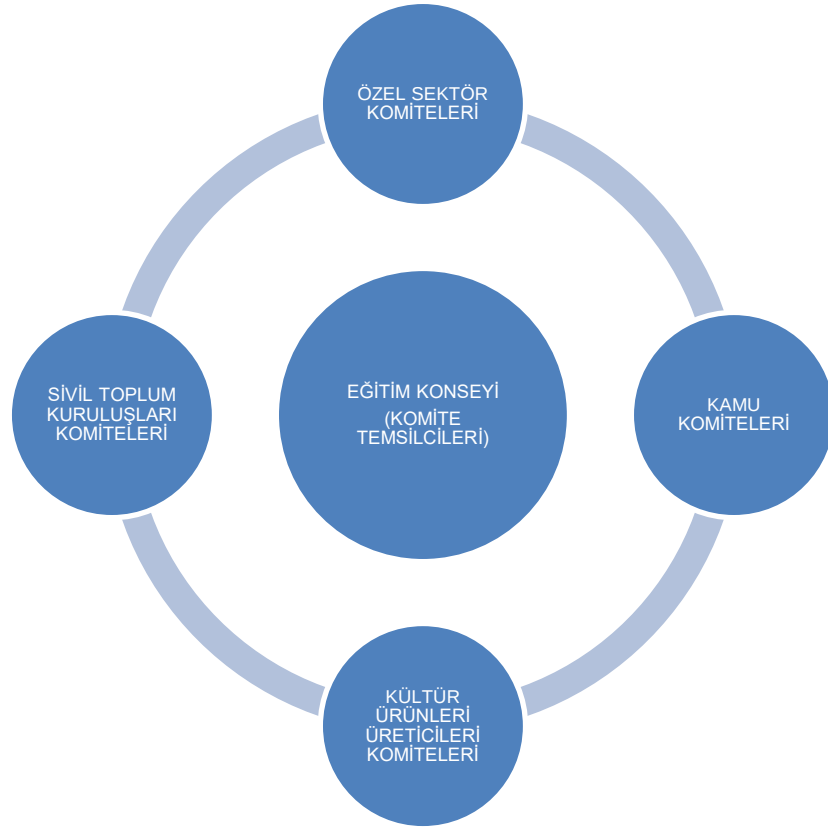

Görüş

• **Eğitim konseyi kurulmalıdır.**

- İçinde bulunduğumuz çağ, gelişmiş ülkelerin planlamanın ve kaynakları verimli kullanmanın ne denli önemli olduğunun farkına vardığı bir dönem olarak kabul edilmektedir. İmkânları verimli kullanma; sarf edilen emek ve tahsis edilen kaynak karşılığında en fazla verimi alma ancak doğru ve etkili planlama ile mümkün olabilecektir. Dünyanın şu an nerede olduğu; 5, 10, 20, 50 ve 100 yıl sonra nerede olacağı üzerine geliştirilecek projeksiyonlar ekseninde aynı dönemlerde ve zaman dilimlerinde Türkiye'nin konumu ve ulaşmak istediği hedefleri gerçekleştirebilmek amacıyla ülkemizin en değerli unsuru olan insan kaynağının yetiştirilmesi ve bu sürecin planlanması noktasında; eğitimi veren, eğitimden fayda sağlayan ve eğitim alan tarafların temsilcileri ile bu süreci yürütmekle mükellef kurumların temsilcilerinin bulunacağı bir konsey marifeti ile bu süreç kısa, orta ve uzun vadeler şeklinde planlanmalı ve hedeflerin gerçekleşmesi oranlarının takip edilmesi marifeti ile aksayan yanlar ya da anlık değişimler nedeniyle sürecin akamete uğraması engellenmelidir.
- Ülkemizin ihtiyaçları doğrultusunda hangi alanda ne kadar yetişmiş insan gücüne ihtiyaç duyuluyor? Hangi becerilerin gelişmesi gerekiyor? Hangi meslek ne kadar insan gücüne ihtiyaç duyuyor? Toplumda sosyal normların eksikliği hangi toplumsal sorunları beraberinde getiriyor? Bu sorunların çözümü noktasında hangi davranış ve şuurun kazandırılması gerekli? Soruların cevaplarının aranacağı konseye bağlı kurulacak çalışma komitelerinin tespitleri ve tahlilleri neticesinde eğitim öğretimin planlanması sağlanacaktır.
- Bu sayede mezun olduktan sonra yapacağı mesleğe uygun eğitim ve öğretim planlaması yapılabilir. Örneğin; polis olacak, güvenlik görevlisi olacak, silahlı kuvvetler mensubu olacak kişilerin öğretmenlik ya da işletme okuması engellenecektir. İhtiyacın kat be kat fazlası mezun bulunan alanlarda o alan mezunu enflasyonunun yaşanmaması için bu planlamaya acilen ihtiyaç bulunmaktadır. Açık öğretim fakültelerinden öğretmenlik alanına kaynaklık eden yükseköğretim programlarının olması, kamuda ya da özel sektörde talebi olmayan ya da talepten kat be kat fazla mezun verebilecek programların devam etmesinin neticesinde ciddi bir mezun fazlalığı bulunmaktadır. Buna karşın garabet oluşturacak şekilde talep edilen alanlarda yetişmiş eleman bulamayan kamu ve özel sektörün feryatları az zamanda çok büyük atılımlar yapmaya talip Türkiye Cumhuriyeti için ölümcül hataları beraberinde getirmektedir. Farklı saiklerle yapılan politik ve siyasi pazarlıkların bedelini Türk milleti olarak pahalı ödememek için insan kaynağını heba etmekte müsrif olmamak zorundayız.
- Buna benzer bir başka planlama bozukluğu, öğrencilerin talebinin çok fazla olduğu lise türlerinde sınıf öğrenci sayıları 40-50 leri bulurken aynı eğitim bölgesi ya da çok yakınında olan başka bir lise grubunda; devasa binaların fiziksel imkânların çok gelişmiş olmasına rağmen %30, %40 kapasiteyi ancak kullanabilen eğitim kurumlarının bulunması eğitim sistemimizin planlama açısından buzdağına çarpmış ve hızla su alan bir gemi haline gelmesine neden olmuştur.

- Toplumsal olarak ahlaki, hukuki, milli, örfi ve dini gibi pek çok parametreleri kıstas olarak belirlediğimizde Türk toplumunun, en az meslek ya da beceri açısından eksik olması kadar, tehlikeli bir durum ile karşı karşıya bulunduğu aşikârdır. Madde bağımlılığının ilköğretim çağına kadar inmesi, cezaevlerinin doluluk oranlarının artması, toplumsal saygı ve hoşgörünün yerini bencilliğin ve kavganın alması bir çöküşün göstergesi olarak kabul edilmeli ve ivedilikle çözüm yolları aranmalıdır. Unutulmamalı ki tedavinin en büyük kısmı hastalığın teşhis edilmesidir. Bütün cesaretimizi toplayarak toplumsal, milli bir özeleştiri yapıp, eksikliklerimizi, hatalarımızı tespit edip ivedilikle çözüm yollarını aramalıyız. Bunu yapmakta boşa geçirdiğimiz her gün sorunun çözümünü biraz daha zorlaştırmakta, zaten dolaşmış olan ip yumağını daha da çözülmecek şekilde düğümlenme yolunda ilerlemektedir. Eğitim konseyi, ülkemizin eğitimini içinde bulunulan durumdan yola çıkarak gelecek hedeflerimize göre planlanmalı; dünyadan kopmadan bütün gelişmeleri yakından takip ederek ahlaki, milli, ekonomik, politik, askeri, bilimsel ve teknik açılardan ülkemizin ihtiyaçlarına göre planlanmalıdır.

○ EĞİTİM KONSEYİ

- Konsey komitelerin çalışma raporlarının belirli dönemlerde görüşerek yapılması gerekenler ve zamanlaması hususunda ilgili kurumlara görevlendirme yapar. Görevlendirmelerin zamanında yapılıp yapılmadığını takip eder. Sürecin en etkin tarafı ve ana yüklenicisi olarak Milli Eğitim Bakanlığı olduğu için konseyin sekreteryasını ve sürecin takibini Milli Eğitim Bakanlığı yapar.

○ Özel Sektör Komiteleri

- TOBB, meslek odaları, ticaret odaları, sanayiciler büyük holdingler gibi nitelikli insan gücüne ihtiyaç duyan işverenler bu hususta taleplerini hangi süreçte ne kadar yetiştirmiş elemana ihtiyaç duyacaklarını, talep ettikleri elemanlarda hangi yetenek ve

beceri aradıklarını belirtmenin yanında bu kaynağın şekillenmesi aşamasında verecekleri istihdam, teçhizat, eğitim alanı gibi hususlarda da çalışmalar yaparlar.

Sivil Toplum Komiteleri

- Dernekler, vakıflar, sendikalar, kamu yararına çalışan teşekküller, paydaş oldukları oranda talep ve desteklerini belirterek kısa, orta ve uzun vadeli eğitim ve toplumsal toparlanma sürecine destek olurlar.

Kamu Komiteleri

- Kamu bu konsey içinde hem çözüm üretmek zorunda olan hem de çözüm bekleyen bir konumda olması hasebiyle daha fazla öz verili çalışmak zorundadır. Kamu kuruluşları, ihtiyaç duyduğu kaynağın yetiştirilmesi, eldeki imkânların ihtiyaç fazlası kaynak oluşmaması için planlı kullanılması, devlet aygıtının kanuni güç yanında toplumsal normlarla da korunup kollanması açısından büyük görevleri üstlenmeye namzet kuruluşlardır. Bunlar;

- Cumhurbaşkanlığı Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu
- Cumhurbaşkanlığı Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu,
- Devlet Planlama Teşkilatı,
- Milli Eğitim Bakanlığı,
- Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- Yükseköğretim Kurulu,
- Milli Savunma Bakanlığı,
- İç İşleri Bakanlığı
- Adalet Bakanlığı,
- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı,
- Sağlık Bakanlığı,
- Kültür ve Turizm Bakanlığı,

gibi kurumların temsilcilerinden oluşur. Devletin konseyin diğer paydaşlarının ve toplumun ihtiyaçlarına göre eğitim programlarının ve müfredatlarının belirlenmesi, eğitim kurumlarının açılması ve alınacak öğrenci kontenjanlarının belirlenmesi, (meslek liseleri, eğitim fakülteleri, hukuk fakülteleri gibi fakültelerin kontenjanlarının belirlenmesi) bölgesel farklılıklara göre planlamaların yapılması, yeterliliklerin ölçülmesi, mezunların takip edilmesi, dezavantajlı grupların (hükümlü, tutuklu, engelli, yetiştirme yurdunda bulunan) sürece dâhil edilmesi gibi pek çok hususu planlar ve yürütülmesini sağlamakla yükümlüdür.

Kültür Ürünleri Üreticileri Komiteleri

- Toplumun benimsemesi istenen eğitim metotlarının; ahlaki, ilmi, örfi hususların ve toplumsal çöküşe doğrudan ya da dolaylı sebep olduğu tespit edilen tutum ve davranışların, gazete, dergi, kitap, televizyon radyo ve internet unsurları ile toplumsal farkındalık oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapar. Böylece toplumsal kodlarımıza uygun kültür ürünlerinin üretilmesine yönelerek toplumsal mühendislik noktasında katkılar sunar.
- Yukarıda sunmuş olduğumuz ana eğitim planının oluşturulması ve onun uygulanması noktasında bir planlama ve yönetme modeli olarak düşünülebilir. Kıt kaynakları verimli değerlendirmek amacıyla bizim ivedilikle bu veya başkası bir üst plana ve bütün paydaşları içine dâhil ettiğimiz bir omurgaya acilen ihtiyacımız bulunmaktadır. Ortaya koymuş olduğumuz felsefi temel dairesinde eğitimde yazacağımız başarı öyküsü ile pek çok sorunun üstesinden gelebilecek güç ve iradeyi ortaya koymuş olacağız.

2.3. Eğitim yönetimi

Görüş

• Adalet ve liyakat olmalıdır.

- Yönetici atamalarında adalet ve liyakat olmalıdır. Günlük hayatta bir ihtiyacımızı alırken bile menşesine bakmadan en kaliteli eşyaları almaya gayret gösteririz. Yönetici atamalarında ideolojik yandaşlık yerine işinin ehli olan kişilere imkân verilmelidir. Bunun için de objektif ve tarafsız değerlendirme yapılmalıdır.

Görüş

• Eğitim yöneticileri profesyonel eğitim almalıdır.

- Yöneticilerin yönetim becerisinin yetersiz olduğu pek çok araştırmada ortaya konulmuştur.
- Yöneticilere yönelik kurama dayalı ve tematik olarak nitelikli mesleki gelişim programları hazırlanmalıdır.
- Bu konuda bağımsız şekilde, ihtiyaç analizi yapılarak sorun odaklı mesleki gelişim programları belirlenebilir ve bu hizmet alımı özel sektörden yapılabilir.
- Okullarda yöneticilerle öğretmenler arasındaki çatışmalarda profesyonel yönetim anlayış ve uygulamaları ile azalabilecektir.

Görüş

• Sonuç odaklı-çözümsel toplantılar yapılmalıdır.

- Eğitim sistemimizde yöneticiler tarafından sürekli toplantılar yapılmaktadır. Zümre öğretmenleri toplantıları, şube öğretmenler toplantıları, seminerler, hizmetiçi eğitim faaliyetleri gibi eğitimi destekleyecek etkinliklerin bazen istenen amaca hizmet edememektedir. Bu olumsuz durumda kurum yöneticileri-idareciler-öğretmenlerin etkileri büyüktür. Bunun düzeltilmesi için de gerekli otokontrol sisteminin oturtulması gerekmektedir. Sonuç odaklı toplantılar organize edilmelidir.

Görüş

- **Yönetici görev sürelerinde dikey (vertikal) anlayış olmalıdır.**

- Eğitim alanında yönetici olarak atanan kişilerin görev yerlerinin sık değişmesi, yöneticilerin uzun vadeli planlar yapmasını veya hazırladığı planı uygulamasını etkilemektedir. Bu da beraberinde pekçok diğer sorunu ortaya çıkarmaktadır. Zorunlu rotasyon hem öğretmen hem de yöneticiler için iptal edilmelidir.

Görüş

- **Yöneticilerden "stratejik belge" istenmelidir.**

- Eğitim kurumlarına yönetici olarak atanmak isteyenlerden, o göreve geldikleri takdirde yapmayı planladıkları işler ile ilgili strateji belgesi istenmelidir. Yöneticinin görevine devam edip etmemesinde bu belgedeki başarısıda göz önünde bulundurulmalıdır.
- Stratejik belgeyle okullar arası rekabet yerine her okulun kendi iddiası ile var olması sağlanır.

Görüş

- **Teftiş, denetleme kavramları klasik anlamından uzaklaşıp, rehberlik esas alınmalıdır.**

- Yapılması gerekenleri açık, anlaşılır bir biçimde tanımladıktan sonra bir sistem kurulmalı ve süreci sürekli izlenmelidir. Teftiş, denetleme kavramları klasik anlamından uzaklaşıp, rehberlik esas alınmalıdır.

Görüş

• Öğretmenlere öz denetim imkânı verilmelidir.

- Eğitimde tecrübe tartışılmaz bir kalite unsurudur. Tecrübeli öğretmenlerin bilgi birikimlerini genç öğretmenlere aktarması için bir rehberlik sistemi geliştirilmelidir. Öğretmenin öz değerlendirme yapması için çıktılar üzerinde yorum yapmasını beklemekten ziyade öğretme süreçlerinde kendini izleme, süreci devam ederken kontrol edebilme şansı tanınmalıdır.

Bu iki türlü mümkün olabilir. Birincisi; mesleki açıdan kendini kanıtlamış alanına hâkim ve bu durumu bütün eğitim paydaşları tarafından kabul gören tecrübeli öğretmenlerimiz belirli periyotlarla kendileri için belirlenen okulları bir takvime bağlı olmaksızın ilgili öğretmenlerin de talebi üzerine gezerek izleme ve değerlendirme faaliyetleri yapıp, izlediği öğretmenle birlikte öz değerlendirme çalışmasını, önerilerini, olumlu ve olumsuz yönleri, yeni uygulanacak metot ve tekniklerin verimliliğini tartışıp geliştirebilirler. Bu izleme ve değerlendirme çalışmaları kesinlikle bir not, sicil, performansı niteliği taşımamalı sadece öğretmenin kendini geliştirmesine ve mesleki gelişimine katkı sunma amacı hedeflenmelidir. İkincisi; bu izleme ve değerlendirme, geliştirme çalışmasını okul müdürünün yapması daha uygun olacaktır. Ancak, burada özellikle öğretmen sayısı kalabalık olan okullarda hali hazırdaki yönetmelik gereği yapılan müdürlerin ders denetimi görevi sağlıklı bir şekilde yürütülememektedir. Müdürün her dönem her öğretmenin dersine en az bir defa girip izlemesi bahsettiğimiz eğitim liderliği ile ilişkili değildir. Okul müdürlerinin, özellikle objektif olmayan değerlendirmelerle (!torpille!) atananların, iyi birer “Eğitim Lideri” olup olmadıkları da ayrı bir tartışma konusudur. Öğretmenlik performansı yeterli olmayan hiçbir öğretmenin yönetici olmaması gerekir. Okul iklimini iyi bilen, eğitim hedeflerine odaklanmış, kendini sürekli geliştiren bir okul müdürünün eğitim liderliği elbette ki en verimli ve gerçekçi izleme, denetleme ve denetim performansını ortaya koyacaktır.

Görüş

• MEB’de Teftiş Sistemi İle İlgili Sorunlar Çözülmelidir.

- Maarif müfettişleri ile ilgili açılan davada, Danıştay 2. Dairesi yayınlanan kılavuza yönelik yürütmeyi durdurma kararı vermiştir. Bu karar ile ilgili işlem tesis edilmesi gerekmektedir. Birçok ilde soruşturmalar ağırlıklı olarak görevden alınan maarif müfettişlerinin muhakkik tayin edilmesi yoluyla sürdürülmektedir. Soruşturma yetkisine kanunen son verilmiş maarif müfettişlerine, bu kadar yük yüklenmesi yapılan düzenlemenin ne kadar yanlış olduğunu göstermektedir. Fiili duruma uygun düzenleme yapmanın ve teftiş sistemindeki aksaklıkları düzeltmenin başlıca yolu en az 2500 yeni bakanlık müfettişliği kadrosu ihdas edilmesidir.
- Halen illerde görevli olan Maarif Müfettişleri arasında hiçbir ayırım gözetilmeden, bakanlık merkez teşkilatında görevlendirilmesi uygun görülen Maarif Müfettişlerinin çıkarılacak bir KHK ile emsalleri gibi Bakanlık Maarif Müfettişliğine atanmalarının sağlanması önemlidir.

Görüş

• **Teftişler dökümana dayalı olmaktan çıkarılmalıdır.**

- o Eğitim süreçlerinde yapılan teftişler sadece yazılı dökümanlara göre yapılmamalıdır.
- o Öğretmenlerin öğretim becerileri de çoklu değerlendirme yaklaşımları ile değerlendirilmelidir.

Görüş

• **Okullarda disiplin olmalıdır.**

- o *Hayatın yarısı şans, yarısı DİSİPLİNDİR. Ancak disiplin olmaksızın şans nasıl kullanacağınızı bilemezseniz. Yine en önemli şey disiplindir.*
(Carl Zuckmayer)
- o Eğitim süreçlerinde mevzuat, yönetici/öğretmen yetersizlikleri, meslek çalışanlarının yeterince sahiplenilmemesi gibi sebeplerden dolayı basına da yansıyan pek çok disiplin olayı meydana gelmiştir. Eğitim süreçlerinde disiplinin başarı üzerinde etkisi unutulmamalıdır. Okulların farklı kaygılarla dispiinden uzaklaştırılması telafisi mümkün olmayan hataları beraberinde getirmektedir.

2.4. Eğitim Programları

Görüş

- Programlar geliştirilmek yerine sürekli değiştirilmektedir.
- Programı anlama paradigması (algısı) esas alınmalıdır.

- Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan günümüze kapsamlı olarak sekiz eğitim program değişikliği yapılmıştır. Programları geliştirmek ve değiştirmek farklı şeylerdir. Bir programı değiştirmek yerine eksikliklerini belirleyerek geliştirmeye odaklanılmalıdır. Bu şekilde “öğrenen eğitim programı” hayata geçirilmiş olur.
- Ülkemizde var olan programlar ile ilgili etkili program değerlendirme çalışmaları yapılmalı ve bu şekilde “programların anlaşılması” sağlanmalıdır. Programları politik, sosyal, psikolojik temeller bağlamında anlamak önemlidir.

Görüş

- Eğitimde konu tasarım yaklaşımı yerine beceri temelli programlar geliştirilmelidir. Programlarda 21 yy becerilerine odaklanılmalıdır.

- 50 yıl önce okulda öğretilenlerin %75 şimdi % 2’si kullanılabildiği, bilgilerin her iki yılda bir iki katına çıktığı dönemde yaşamaktayız. Bu nedenle programların çağın gereksinimlerine uygun olarak hazırlanması önemlidir.
- Programlar belirlenirken sosyolojinin, ekonominin, sanayinin, teknolojinin ve bilginin sürekli güncellendiği “Gelecek Kurgusu” iyi okunmalı ve takip edilmelidir.
- Programlar endüstri 4.0 bağlamında Problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, girişimcilik ve iletişim becerileri gibi 21. yüzyıl becerilerine odaklı şekilde geliştirilmelidir.
- Bilgi işlemsel düşünme becerisini her kesimden bireye kazandırmaya yönelik programlar hazırlanmalıdır.
- Yabancı dil öğretimine önem verilmelidir.
- Türkiye’de uzun yıllardır konuşulmasına, programlarda yer verilmesine rağmen becerilerin öğretilmediği bilinmektedir. Bu hususlarda tedbirler alınmalıdır.

21. Yüzyılın Öğrenmesi

Görüş

• Program uyumluluğu yoktur.

- Program uyumluluğu, planlanan, uygulanan ve değerlendirilen programın artçıları arasındaki uyum olarak nitelendirilebilir. Yıllara göre hazırlanan aynı dersin programları arasındaki uyum olarak da tanımlanır. Örneğin ortaokulda 5-6-7-8 sınıflarda yer alan matematik dersi programının kendi arasındaki uyum olarak tanımlanabilir. Yatay ve dikey program uyumluluğu kavramları ülkemiz eğitim sisteminde pek bilinmemektedir.
- Ülkemizde maalesef bu programlar arasında uyumsuzluklar olduğu görülmektedir. Merkezi sınavlarda sorulan soruların taksonomik (yöntem) düzeyi ile programda yer alan kazanımların taksonomik düzeylerinin aynı olmadığı pek çok çalışmada ortaya konulmuştur. Örneğin sınavlarda sorulan soru Bloom taksonomisine göre işlemsel bilginin uygulama basamağında iken programda yer alan kazanımın olgusal bilginin anlama basamağında olduğu görülmektedir.

Görüş

• **Öğretmenlerin program okuryazarlık oranları artırılmalıdır.**

- Öğretim programlarının uygulayıcı olan öğretmenlerin programı anlamaları algılamaları ve programın hedeflerine ilişkin uygulamalar yapabilmeleri program okuryazarlığı olarak tanımlanabilir.
- Programlar eğitim sürecinin olmazsa olmazıdır. Ülkemizde öğretmenlerin program okuryazarlık oranlarının çok düşük olduğu araştırmalar sonrasında ortaya çıkmıştır. Bu konuda programın, karmaşıklığından uzak ve anlaşılır olması gibi acil önlemler alınması gereklidir.

Görüş

• **Program bağlılığı çok azdır.**

- Ülkemizde planlanan ile uygulanan program arasında çok fark bulunmaktadır. Bunun temel sebeplerinden biri öğretmenlerin programlara bağlı kalıp kalmadıkları yani “program bağlılığı”dır.
- Ülkemizde öğretmenler programa bağlı kalmamaktadırlar. Öğretmenin özellikleri, program yapısı, eğitim sistemi ve okulun özellikleri öğretmenlerin program bağlılığını etkileyen faktörler arasındadır. Bu sorunun tespit edilerek öğretmenlerin program bağlılığının artırılması gereklidir. Aksi takdirde hazırlanan programlardan bağımsız eğitim süreçleri oluşacaktır.

Görüş

• **Program hazırlık sürecinde öğretmenlerin görüşleri alınmalıdır.**

- Program geliştiricilerin uygulama süreçlerinin içerisinde yer alan öğretmenlerden oluşturulması son derece önemlidir. Örneğin; 2005 yılında müfredatta yapılan köklü değişiklikte uygulayıcıların görüş ve önerilerinin alınmamış olması pek çok sorunu beraberinde getirmişti. Ders programlarında yer alan ölçekler, okul deneyimi olmayan akademisyen ve ölçme değerlendirme uzmanları tarafından kusursuz bir içerikle ve çeşitlilikle hazırlanmıştı ancak uygulanabilirliği yoktu. Her dersin sonunda, öğretmen, zümre, akran, müdür, veli değerlendirme ölçekleri vardı ancak on birimlik bir dersin yedi birimi bu ölçeklerin doldurulması ve değerlendirmesine ayrılmak zorundaydı. Masa başında kusursuz(!) olarak hazırlanan değerlendirme ölçeklerinin pratikte karşılığı olmadığı görülmüş ve bu ölçeklerin uygulanmasından kısa sürede vazgeçilmek zorunda kalınmıştır.

Görüş

• **Ders kitapları bilimsel ve pedagojik açıdan incelenip eksiklikleri giderilmelidir.**

- Ders kitapları kesinlikle en zayıf halkalardan birisi konumundadır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın onayından geçen ders kitapları ve yardımcı kaynak olarak hiçbir denetim ve incelemeden geçmeden öğrencilere ulaşan kitaplar belki de son 15 yılda eğitimde reform gibi görülen pek çok çabanın amacına ulaşmasını engelleyen en temel değişkenlerdendir.
- Ders kitapları profesyoneller tarafından yazılmalı ve öğrenme sürecinde öğrenciye rehberlik edecek pedagojik detayları içermelidir.
- İlköğretimde özellikle ilkokula hitap eden yardımcı kaynaklar da mutlaka pedagojik denetime tabi tutulmalıdır.
- Okutulacak ders kitapları sık sık değiştirilmemelidir.

Görüş

• **Karakter eğitim programları geliştirilmelidir.**

- Ülkemizde suç haritası çıkarılmış ve suç oranlarında tüm bölgelerde çok ciddi artışlar olduğu görülmüştür. Cezavleri suçlularla doludur. 2013 yılında güvenlik birimine gelen çocuk sayısı 273.571 iken 2017 yılında 335.242'ye çıkmıştır. Suça karışan çocuk sayısı da 2017 yılında 107984 çıkmıştır. Bu oranlarda ülkemizde bireylere tam bir karakter eğitiminin verilmemesi olduğu söylenebilir.
- Ülkemizin hedeflerine ulaşabilmesi için "sorumluluk, adil olma, yüksek öz güven, öz denetim, liyakate önem verme, vatanseverlik, bireysel farklılıklara saygılı olma, çalışkanlık, fedakârlık" gibi özelliklere sahip karakterli bireylere gereksinim bulunmaktadır. Bu nedenle ülkemizde "karakter eğitimi"ne önem verilmelidir.
- Karakter eğitimi tek bir dersin içeriği olarak değil bütüncül bir anlayışla tüm derslerle ilintili olarak verilmelidir.
- Karakter eğitimi kapsamında bireylere kazandırılacak özellikler genel hedeflerimizle tutarlı biçimde belirlenmelidir.
- Ders programları haricinde, çizgi filmler, hikaye kitapları gibi araçlarda karakter eğitimine hizmet edecek şekilde geliştirilmelidir.
- Karakter eğitimi herhangi bir dernek, vakıf tarafından değil, milli eğitimin görevli elemanları tarafından verilmelidir. Türkiye'de değerler eğitimi adı altında okullarımıza ne idüğü belirsiz bir takım grup, cemiyet, dernek giremesine kesinlikle izin verilmemelidir.
- Ülkemizin 15 Temmuz tecrübesi bulunmaktadır. Ülkemizi bu felakete sürükleyen nedenlerden bir tanesi de kamusal alanın ve özellikle eğitim hizmetlerinin belli bir grubun otorite alanı hale getirilmesi idi. Her şeyden önce bu tecrübe dikkate alınmalıdır. Bundan dolayı değerler eğitimi adı altında birtakım siyasal, sosyal ve ideolojik oluşumların okullarımıza sirayet etmesine kesinlikle engel olunmalıdır.

2.5. Okulların Fiziksel, Teknik ve Beşeri altyapıları

Görüş

• Okulların fiziksel kapasiteleri yetersizdir.

- Ülkemiz eğitim sisteminde okullarımızın fiziksel kapasitelerinin yetersizliği nedeniyle pek çok sorun bulunmaktadır.
- Bu sorunların başında “ikili eğitim” gelmektedir. Öğrencilerin yoğun olduğu bölgelerde “sabahçı-öğlenci” uygulaması yapılmaktadır. Bu uygulama yüzünden öğrenciler sabah çok erken saatlerde (bazı yerlerde güneş tam doğmadan) okula gitmek için yollara düşmektedirler. Bakanlık yetkililerince son açıklanan verilere göre, 4 milyon 300 bin öğrenci ikili eğitim alıyor. Ancak yeni lise sisteminin de etkisiyle bazı okulların yıllar sonra tekrar ikili eğitime geçtiği biliniyor. Bununla beraber belirli okul türlerinde talep gelmemesine rağmen çok fazla okul açılması da olumsuz durumu artırmaktadır. Türkiye’de 2015/16 eğitim- öğretim yılında 5169 ilkokul, 3292 ortaokul ve 1115 ortaöğretim okulunun ikili eğitim verdiği milli eğitim eski bakanı Yılmaz tarafından ifade edilmiştir.
- Okulların fiziksel kapasitelerinin yetersizliği kalabalık sınıflar oluşmasına neden olmaktadır. İdeal bir öğrenme süreci için sınıfların en fazla 18-20 kişi olması gerekirken bazı yerlerde kalabalık sınıflar olmaktadır. 1000 kapasiteli bir okulda 2000 öğrenci olması sadece akademik anlamda değil temizlik, güvenlik gibi pek çok alanda niteliği düşürecektir. Ancak ortalama değerler dikkate alındığında derslik başına düşen öğrenci sayısı, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı açısından OECD ortasına yakın görünmektedir. Bunun sebebi bazı yerlerde aşırı kalabalık olmasıdır.
- Bazı okullarımızda laboratuvar, çok amaçlı salon gibi eksik olan alanlar tamamlanmalıdır.
- Bir başka husus ise öğrencilerin okullarına bağlılıklarının istenilen düzeyde yada hiç olmamasıdır. Bu durumun en başta gelen nedeni öğrencilerimizin okulları sevmemeleridir. Çünkü okullarımız olumlu duygular yaratacak fiziksel özelliklere sahip değildir. Okullarımızda çocuklarımızın farklı beceri ve üretkenliklerini geliştirici faaliyetler ve imkanlar sunulmalıdır. Doğayı tanımalarını, motive olmalarını, evreni, dünyayı ve ülkemizi keşfetmelerini sağlayacak imkanlar verilmelidir.

Görüş

• Aynı binada birden çok tabela ve okulu barındıran binalardan vazgeçilmelidir.

- Olumlu okul iklimi oluşturması açısından aynı binada birden çok tabela ve okulu barındıran binalar okul ortamı olmaktan çok bina(!) olarak hizmet vermektedir. Bakanlığımız ilk, orta ve lise kademelerini ayrı binalarda yapmalıdır. Özellikle son yıllarda imam hatip okulu açma yarışına giren bakanlık yöneticileri okul binalarına birden çok tabela asarak kambur üstüne kambur ekleyerek, binaları bölmelerle

ayırarak okul açma yoluna gitmişlerdir. Bu durum okul iklimi ve olumlu okul kültürü oluşmasının önündeki önemli engellerden biridir. Yeniden ve hızlı bir planlama yapılarak kapasitesinin %10 - %20 si ile eğitim öğretim yapan ve talep görmeyen okullar için ayrılan binalar ihtiyaç olan ve talep edilen okullara dönüştürülerek daha verimli bir şekilde kullanılmalıdır. Aynı binada birden çok okul türü uygulamasından vazgeçilmelidir.

Görüş

• Okulların donanım-materyal eksikliği sorunları vardır.

- Okulların ders araç gereçleri, eğitim teknolojileri gibi konularda ciddi eksiklikleri vardır.
- Eğitim materyallerinin eksikliği başarıyı etkileyecektir.

Görüş

• Sanal gerçeklik uygulamaları geliştirilmelidir.

- Z kuşağı olarak adlandırılan bir nesile yönelik olarak okuldaki eğitim teknolojilerinin geliştirilmesi önemlidir. Bu anlamda artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik gibi teknolojiler geliştirilmeli ve kullanılmalıdır. Sanal kütüphaneler kurularak öğrencilerin bilgiye ulaşımı kolaylaştırılmalıdır.

Görüş

• Okulların beşeri kaynaklarında eksiklikler vardır.

- Pek çok okulda yeterli sayıda öğretmen bulunmamaktadır. Sözleşmeli, ücretli öğretmenlik uygulamalarından vazgeçilmelidir.
- Öğretmen yetersizliği nedeniyle öğretmenler alan dışı derslere girmemeli veya başka okullara görevlendirilmemelidir.
- Okullarda yardımcı eleman sıkıntıları bulunmaktadır. İşkur üzerinden geçici çözümler olmamalıdır. Okullara memur ve yardımcı hizmetler elamanı takviyesi yapılmalıdır.

Görüş

• **Okul kampüsleri oluşturulmalıdır.**

- Özellikle şehir merkezinde okul yapımı için arazinin bulunmadığı yerlerde şehir merkezine yakın yerlerde okul kampüsleri kurulmalıdır. Bu kampüslerin giriş ve çıkışları da güvenlik birimleri tarafından daha sıkı kontrol edilerek, bölgeye farklı niyet ve beklentide kişilerin girmesine mani olunabilmektedir.
- Şehir merkezinde yer alan ve arazisi değerli olan tarihi geçmişi, mimari ve estetik özelliği bulunmayan bazı kurumlar karşılığında şehir merkezine yakın yerlerde çok büyük okul kampüsleri kurulabilir.
- Okul kampüslerinde fiziksel kapasite, donanım gibi pek çok sorun ortadan kalkmış olabilecektir.

Görüş

• **Okul binaları kimlikli olmalıdır.**

- Fiziki mekân olarak okul binalarının öğrenme ortamı olarak düzenlenmesi son derece önem arz etmektedir. Ülkemizde tip proje adıyla ve ruhsuz olarak inşa edilen binalar her yere aynı ruhsuzluğu ve kimliksizliği taşımaktadır. Oysa okul binaları öğretim kademelerine göre, öğrencilerin gelişim seviyelerine göre tasarlanıp yapılmalıdır. Çok katlı binalardan vazgeçilmelidir.
- Okul binalarını mimar ve mühendisler değil eğitimciler tasarlamalı, bu tasarımın teknik boyutları mimar ve mühendisler tarafından yapılmalıdır.

Görüş

• **Branş sınıfları (kabinet) oluşturulmalıdır.**

- Sınıflar belli bir branşın sınıfı olmalı ve öğrenciler hangi dersi göreceklere o sınıfa gitmelidirler. Örneğin coğrafya sınıfında coğrafya ile ilgili tüm materyaller ve kaynaklar bulunmalı, öğrenciler coğrafya dersi için o sınıfa kendileri gitmelidir. Tüm branşlar için bu uygulama mutlaka yapılmalıdır.

2.6. Öğretmen

Görüş

- **Öğretmenlere yönelik mesleki gelişim eğitim seminerlerinin içeriği ulusal ve okul bazlı ihtiyaç analizi yapılarak oluşturulmalıdır.**

- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin devamlılığını sağlamaya yönelik uygulanan mesleki gelişim eğitim seminerleri konusunda yapılan araştırmalarda öğretmenlerin olumsuz düşünceye sahip oldukları görülmektedir. Yapılan birçok araştırmada öğretmenler seminerler için çalışma içerikleri hazırlanırken öğretmen ihtiyaçlarının dikkate alınmadığını ve dolayısıyla içeriğin öğretmen ihtiyaçlarını karşılama noktasında yetersiz olduğunu, çalışmaların “kısmen” güncel içeriklere sahip olduğunu ve iyi bir programlama ile yapılmadığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte katılımcıların içeriklerin ilgi çekici, tatmin edici ve verimlilik konusunda istenilen düzeyde olmadığını, eğitimlerin üniversitede alınan derslerin tekrarı niteliğinde olduğunu, içeriklerin eğitimin kalitesini arttıracak ve öğretmenlerin yaşadıkları sorunlara çözüm olabilecek nitelikte olmadığını ve konuların teknik açıdan güçlendirilmesi gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Gerek eğitim öğretim yılının başında ve sonunda gerekse uzaktan eğitim yoluyla yapılan eğitim seminerlerinin istenilen amaca ulaşmadığı ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla mesleki gelişim eğitim seminerleri öğretmenlerin ihtiyaçlarına ve beklentilerine uygun olarak hazırlanmalıdır. Bu konuda öğretmenlerin ihtiyaç ve beklentileri iki şekilde belirlenebilir: (1) Ulusal bazda tüm öğretmenleri ilgilendiren –eğitimde yenilikler ve yenilikçi anlayış, teknolojik materyal oluşturma, paylaşma veya bilgilendirme vb.- konularında uzaktan eğitim amacıyla seminerlere yer verilebilir. (2) Okul ve bölge bazlı eğitim uygulamalarında yaşanan sorunlara yönelik veya mesleki gelişimlerine katkı sağlayabilecek güncel gelişmelere ve yeniliklere yönelik yüz yüze uygulamalı seminerler düzenlenebilir. Ancak bu seminerlerin tematik olması önemlidir. Temalar da öğretmen ihtiyaçlarını dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Bu noktada önemli olan bir konu ise ihtiyaç analizi çalışmalarının ve seminer uygulamalarının alanında uzman akademisyenler tarafından yapılmasıdır.

Görüş

• Öğretmen imaj-statü ve motivasyonu artırılmalıdır.

- o Milli Eğitim Bakanımızın öğretmenlerle ilgili yapmış olduğu açıklamalar öğretmenlerimizin moral ve motivasyonunu artırmıştır. Bu konuda Sayın Bakan'a teşekkür ederiz. Ancak bununla beraber öğretmenlerimizin imaj, statü, ve motivasyonlarının artırılmasına yönelik etkinlikler gereksinim vardır.
- o Öğretmenlik mesleğinin önemini anlatacak kısa film vb içerikler yapılmalıdır.
- o Öğretmen maaşları hakettiği seviyeye bir an önce çıkarılmalıdır. Öğretmenler doktorlar kadar ücret alabilmelidir.
- o Okul öğretmenlerinin bulundukları yerleri benimsememeleri, yabancı öğretmenlerin kısa sürede okulundan ya da bölgeden ayrılma isteği, yerli öğretmenlerin de uzun süredir aynı okulda çalışmalarından kaynaklanan isteksizliklerdir. Bunlara yönelik iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
- o **Artırımlı hizmet puanı verilmelidir.** Zorunlu hizmetlerini tamamlayan öğretmenler ile 2010 yılında yapılan düzenleme ile zorunlu hizmetten muaf tutulmuş olup, atandığı zorunlu hizmet alanlarında halen fiilen görev yapmakta olan öğretmenlerin de hizmet puanlarında aynı oranda artırım yapılması ve ayrıca zorunlu hizmet bölgesinde bir okulda zorunlu hizmet yükümlülüğünü yerine getirmekte iken zorunlu hizmet bölgesinde yer alan başka bir okula tayin edilerek yer değiştiren öğretmenler de artırımlı hizmet puanından yararlandırılmalıdır.

Görüş

• Öğretim sürecinin en önemli unsuru öğretmen olduğu unutulmamalıdır.

- o Öğretmeni iyi olan okul iyidir. Yapılan araştırma sonucuna göre, aynı akademik başarı seviyesine sahip iki öğrenci, biri yüksek diğeri düşük performansa sahip öğretmenler tarafından eğitim aldıklarında 3 yıl sonra öğrenciler arasında yaklaşık %50 civarında başarı farkı ortaya çıkmıştır.
- o Öğretim sürecinde başarıyı etkileyen faktörler üzerine yapılan çalışmalarda en önemli etkenin "öğretmen" olduğu ortaya çıkmıştır.
- o Okul binası, olanaklar önemli olabilir ama nitelikli bir öğretmen yoksa herşey anlamsızdır.
- o Öğretmenleri tahkir eden, velilerin önüne atan ve onları bütün sürecin olumsuz unsuru olarak gösterip günah keçisi yapan anlayıştan uzaklaşarak öğretmenin motivasyon ve mesleki aşkı beslenmelidir.

Görüş

- **Öğretmenlere okullarda derslere hazırlık yapabilecekleri, materyal hazırlayabilecekleri uygun çalışma ortamı hazırlanmalıdır.**

- Türkiye’de öğretmenler büyük sınıfları yönetmek zorunda olmalarının yanında pek çok okullarda zümre odaları dahi bulunmamaktadır. Öğretmenlere yayın ve materyallerini hazırlayıp koyabilecekleri, öğrenciler ile zaman zaman grup ve proje çalışmaları yapabilecekleri uygun çalışma ortamı sağlanmalıdır.

Görüş

- **Öğretmene asli görevlerinin dışında gereğinden fazla ya da ilgisiz görevler verilmemelidir.**

- Öğretmenlere asli vazifeleri dışında görev ve sorumluluklar verilmemelidir. Açılışlarda salon doldurmak, protokol konuşmalarına öğrencilerle katılmak, öğretmenin de öğrencinin de görevi olarak görülmemelidir.

Görüş

- **Öğretmenler kendilerini yöneten diğer öğretmenin işini iyi yaptığını, iyi bir eğitim liderliği sergilediğini görmek ve hissetmek isterler.**

- Fiziki ortamları kadar doğası gereği okullarımızın psikolojik ortamları da önemlidir. Bunun en önemli boyutu güvenli çalışma ortamı ve iş doyumunu karşılayan bir yönetim anlayışının uygulanıyor olmasıdır. Okullarımızdaki yöneticilik kavramı diğer kurum, kuruluş ve işletmelerden farklıdır. Yönetilenler de yöneten de aynı meslekten ve aynı kariyere sahip olunca başka faktörler öne çıkmaktadır. Öğretmenler kendilerini yöneten diğer öğretmenin işini iyi yaptığını, iyi bir eğitim liderliği sergilediğini görmek ve hissetmek isterler. Sadece siyaseten bağlantıları sağlam olan birinin okul müdürü olarak atanması o kişinin okulu yönettiği anlamına gelmez. Öğretmenler için yönetici olan kişi, mesleki olarak orayı hak etmiş biri değilse öğretmenlerin kuruma bağlılıkları ve tutunmaları olanaksızdır. Bu baştan bir güvensizlik duygusu ve motivasyon kırılmasına neden olmaktadır. Nitekim sahada pek çok öğretmen kurumsal bağlılık hissetmemekte, yöneticileri torpille atandığı için saygı duymamakta ve dersi bittikten sonra okulunda bir dakika bile fazladan zaman geçirmekten imtina etmektedir.

Görüş

- **Sözleşmeli öğretmenlik kaldırılmalıdır**

- Türk Eğitim-Sen olarak sözleşmeli öğretmenliğin iptali için verdiğimiz mücadele sonucunda 2011 yılında kaldırılan sözleşmeli öğretmen istihdamının 03/08/2016 tarih ve 29790 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Sözleşmeli Öğretmen İstihdamına İlişkin Yönetmelik ile yeniden başlatılması, geçmişte yaşanan mağduriyetlerin tekrardan yaşanmasına sebep olmaktadır. Öğretmenlik mesleği, özel bir ihtisas mesleğidir. Asli ve sürekli kamu hizmetinin öncelikli olarak kadrolu memurlar eliyle görülmesi esastır. Bunun yerine sözleşmeli personel istihdamı tercih edildiğinde ise, aynı görevi yerine getiren kamu personeli, aradaki statü farklılığından dolayı farklı uygulamalara ve özlük haklarına tabi olmaktadır. Bu ayırım eğitim-öğretim hayatındaki çalışma barışını olumsuz yönde etkilemektedir. Sözleşmeli Öğretmen İstihdamına İlişkin Yönetmelik hükümlerine bakıldığında, sözleşmeli öğretmenlerin 4 yıl çakılı olarak çalışacağı, 4 yıl sonra aynı görev yerinde kadroya alınabilecekleri, kadroya geçirildikten sonra 2 yıl daha aynı yerde çalışmak zorunda oldukları görülmektedir. Bu süreler zarfında mazeret durumu da dahil hiçbir şekilde görev yeri değişikliği hakkı verilmemektedir. Böyle bir uygulama insan haklarına da aykırıdır. Sözleşmeli öğretmen istihdamı ile amaçlanan kalkınmada öncelikli bölgelerdeki öğretmen ihtiyacının karşılanması ise, bu sorunun çözümü sözleşmeli öğretmen istihdamı yerine, ekonomik teşvik primi vb. yöntemlerle bu bölgelerde çalışmayı cazip hale getirmek olmalıdır.

- **Sözleşmeli öğretmenlik, çalışma barışını da bozmaktadır.** Aynı öğretmenler odasında özlük hakları farklı öğretmenler oluşturulmaktadır. Bu yöntem geçmişte de denenmiş ve verim alınamadığı görülerek vazgeçilmiştir. Bu sebeple sözleşmeli öğretmen istihdamından derhal vazgeçilmelidir. Sözleşmeli öğretmenlerimizin tamamının kadroya geçirilmesi, kadroya geçiş süreci tamamlanana kadar kadrolu öğretmenlerin yararlandığı tüm mali ve özlük haklardan yararlandırılması gerekmektedir.

2.7. Öğretmen yetiştirme

Görüş

• Eğitim fakültelerine öğrenci kabul edilmesinde akademik başarının/yeterliğin yanında duyuşsal özelliklerin değerlendirme sürecine alınması

- Mevcut şartlarda eğitim fakültelerine öğrenci kabulünde merkezi sınav puanı ve kısmen de ortaöğretim başarı puanı dikkate alınmaktadır. Ancak “İyi öğretmen kimdir?” sorusuna yerli ve yabancı literatürde ön plana çıkan husus duyuşsal özellikleridir. Ayrıca öğretmenlik mesleğinde akademik başarının nitelikli öğretmen olmayı yordamadığı vurgulanmaktadır. Hal böyle iken zengin bir öğretmen yetiştirme tarihine sahip ülkemizde, cumhuriyetten günümüze kadar olan öğretmen yetiştiren kurumların öğrenci alım kriterlerine bakıldığında sadece akademik başarıların değil; beceri, tutum ve davranışlarında yoklandığı görülmektedir. Özellikle bu davranışlar ahlak, disiplin, öğretmenlik mesleğine heves, istekliliği, konuşma kabiliyeti, milli duygusu ve ilgileri kapsadığı belirtilmektedir.
- (1)Eğitim fakültelerine öğrenci alımlarında adayların akademik başarılarının/yeterliklerinin yanında ilgi, tutum, isteklilik, konuşma kabiliyeti gibi özelliklerin de değerlendirilmeye alınması gerekmektedir.
- (2) Eğitim fakültelerine aday yetiştiren, bir nevi alt yapısını hazırlamak amacıyla kurulan Anadolu öğretmen liseleri tekrar açılmalıdır. Çünkü öğretmen liseleri, öğretmen olmak isteyen adayları bilişsel ve duyuşsal olarak sürece hazırlama görevini yerine getirmektedir. Lisans düzeyi öğretmenlik programlarına yerleşmede bu tür liselerin önceliği olmalıdır.

Görüş

• Eğitim fakülteleri lisans programlarında uygulama süresinin uzatılması (İntörn Uygulaması) uygulanabilir.

- Öğretmenlerle yapılan çalışmalarda, genellikle öğretmenliğin meslekte öğrenildiği, lisans eğitiminin yeteri kadar etkili olmadığı vurgulanmaktadır. Bu durumun nedeni olarak ise lisans eğitiminde alınan derslerin daha çok teorik olarak işlendiği, uygulamaya yeterli zaman, emek ve çabanın harcanmadığı belirtilmektedir. Asıl uygulama olan öğretmenlik mesleğini icra etmeye başladıklarında en büyük deneyimi yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda uygulama, diğer disiplinlerde (tıp, mühendislik vb.) olduğu kadar öğretmenlik mesleğinde de oldukça hayatidir, önemlidir. Ancak 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlayan eğitim fakültesi yeni lisans programları içeriği incelendiğinde uygulama ayrılan zaman problemi varlığını koruduğu görülmektedir. Yaklaşık olarak bir lisans programında 134 saat teorik ders saati varken sadece 16 saat uygulamaya zaman ayrılmıştır.
- Eğitim Fakültesi lisans programlarında uygulama yapmaya daha fazla zaman ayrılmalı. Tıp fakültelerinde, yer yer mühendislik fakültelerinde uygulanan intörn

uygulanması eğitim fakültelerinde uygulamaya konulabilir. Öğretmen adayının bu süreçteki performansı da öğretmenlik atamalarında önemli bir kriter olarak değerlendirmeye katılabilir.

Görüş

• Eğitim fakültelerindeki öğretim üyesi sayısının artırılması, öğretmen adayı sayısının azaltılması

- YÖK 2015-2016 verilerine göre, öğretmen yetiştiren 101 yükseköğretim lisans programlarına kayıtlı 313,454 lisans ve lisansüstü öğrenci bulunmaktadır. Ayrıca bu kurumlarda 5431 öğretim üyesi, 3618 öğretim görevlisi ve diğerleri görev yapmaktadır. Bu şartlarda öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı yaklaşık olarak 58; öğretim elemanı başına öğrenci sayısı yaklaşık 35'dir. Bu sayı oldukça yüksektir ve bu şartlarda nitelikli bir öğretmen eğitimi süreci oluşturmak oldukça zordur. 2014 verileri baz alınarak hazırlanan OECD 2016 raporunda öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı OECD ortalaması 17'dir. Ülkemizdeki durum OECD ortalaması ile kıyaslandığında oldukça geride olduğumuz görülmektedir. Verimli ve nitelikli bir hizmet öncesi öğretmen eğitimi için öğretim üyesi sayısının artırılması gerekmektedir. Bu hususta dikkat edilmesi gereken önemli noktalardan birisi ise alanında uzman öğretim üyelerinin kendi alanlarında istihdam edilmesidir. Pek çok öğretmen yetiştiren lisans programlarında rastgele öğretim üyesi görevlendirilmektedir ve bunun örnekleri pek çok kurumda bulunmaktadır. Sıf kadro ataması yapmak için veya başka sebeplerle uzmanlık alanının dışında başka alanlarda atamalar gerçekleştirilmektedir. Öğretmen eğitimi sürecinin istenilen nitelikte gerçekleşebilmesi için bu konuda da liyakatli davranılması gerekmektedir.

Görüş

• Eğitim fakültelerinin kontenjanı MEB tarafından belirlenmelidir.

- 2017 KPSS öğretmenlik alanlarında sınava giren aday sayısının yaklaşık 200 binin üzerinde olduğu görülmektedir. Bu oldukça ciddi bir rakamdır. MEB'in öğretmen ihtiyacı ile sınava giren aday sayısı arasında oldukça ciddi bir fark bulunmaktadır. Dolayısıyla ihtiyaçtan fazla öğretmen yetiştirme politikasına bir son verilmeli ve eğitim fakültelerine ayrılan kontenjanda azalmaya gidilmelidir. Anadolu öğretmen liselerinden gelen öğrencilere öncelik verilmelerek bölüm bazlı değerlendirmelerle MEB'in ihtiyaçlarına uygun olarak kontenjanlar ayarlanmalıdır. Bu önerilere pedagojik formasyon eğitimi sertifika programları (PFESP) dahil edilmelidir. 2016 PFESP kontenjanları dikkate alındığında yaklaşık 60 bin civarında aday bu programa kayıt hakkı kazanmaktadır. Bakanlık tarafından gerçekleştirilen Şubat 2016 atamalarından sonra öğretmen doluluk oranının % 93'e ulaştığı açıklamaları ve sonrasında bütün programlar genelinde 70 bin civarında öğretmen ihtiyacı olduğuna dair açıklamalar atama bekleyen öğretmen sayısı ile birlikte düşünüldüğünde, "isteyen hemen herkese pedagojik formasyon belgesi vermek suretiyle gençler gereksiz bir beklenti içine sokulmaya" devam edileceği

anlaşılmaktadır. Dolayısıyla atama kontenjan ilişkisinin üzerinde önemle durmakta fayda vardır.

Görüş

- Öğretmen atamalarında bütüncül değerlendirme sistemleri kullanılmalıdır.
- Öğretmen adayı boylamsal gelişim dosyası oluşturulmalıdır.

- Öğretmenlerin meslekteki başarılarını yordamada KPSS'nin etkisi oldukça düşüktür. Dolayısıyla mevcut şartlar içerisinde öğretmen atamaları yapılırken, adayların farklı yönleriyle değerlendirilmesi farklı bir ifadeyle bütüncül değerlendirilmesi önemlidir.
- Hizmet öncesi eğitimdeki öğretmenlik uygulamasında gösterdiği performansı, KPSS tarzı merkezi sınavla sadece adayların genel kültür, genel yetenek ve alan bilgisi düzeylerinin ölçülmesi, yanında adayların entelektüel düzeylerinin, öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının ve ilgilerinin, konuşma kabiliyetlerinin yoklanması, lisans eğitimleri boyunca her aday hakkında ortaya koyduğu akademik performansı, sergilediği davranışların mesleğe uygun olup olmaması gibi öğretmen adayı boylamsal gelişim dosyasının değerlendirme sürecine dahil edilmesi gibi adayları bütüncül değerlendirmeye olanak sağlayan bir sistemin oluşturulması nitelikli öğretmenleri belirleme noktasında önemlidir.

Görüş

- Formasyon programları deformasyon programı olmuştur.

- Eğitim fakültesi dışındaki mezunların öğretmenlik yapabilmesi için düzenlenen formasyon programlarında çok ciddi sorunlar bulunmaktadır.
- Bazı eğitim fakültelerinde binlerce kişiye formasyon eğitimi verilmektedir.
- Formasyon programına öğretmen olmak isteyenler başvurabilmeli ama herkes deyim yerindeyse elini kolunu sallayarak kolay biçimde mezun olmamalıdır.
- İhtiyaç dahilinde formasyon için kontenjanlar verilmelidir. "Umut hayal kırıklığının geciktirilmiş halidir" sözünde olduğu gibi gençlerin umutları ile oynanmamalıdır.
- Formasyon derslerine alanın uzmanları girmelidir.
- Formasyon ders saatleri artırılmalıdır.

2.8. Öğretim kademeleri

2.8.1. Okulöncesi – İlköğretim - Ortaöğretim

Görüş

- Bazı eğitim kademelerinde okullaşma oranlarımızda düşüklük vardır.

- Küresel rekabet raporuna (2017) göre okul öncesinde ve yükseköğretimde okullaşma oranımız düşüktür.

- 2016/17 öğretim yılı Türkiye’de net okullaşma oranı (% olarak)

Kademesi	Toplam	Erkek öğr.	Kız öğr.
Okul öncesi (3-5 yaş)	35,52	35,89	35,12
Okul öncesi (4-5 yaş)	45,70	46,25	45,11
Okul öncesi (5 yaş)	58,79	60,11	57,40
İlkokul	91,16	91,08	91,24
Ortaokul	95,68	95,60	95,76
Ortaöğretim	82,54	82,69	82,38
Yükseköğretim	42,43	40,53	44,41

Öğretim yılı ve yaş gruplarına (doğum yıllarına) göre NET okullaşma oranı

	3 yaş	4 yaş	5 yaş	3-5 yaş	4-5 yaş	6-9 yaş	10-13 yaş	14-17 yaş
Erkek	12,48	36,15	70,43	41,68	53,01	98,13	99,23	87,43
Kız	12,48	36,13	70,81	41,81	53,20	98,08	99,33	87,85
toplam	12,48	36,17	70,02	41,54	52,81	98,19	99,12	86,99

	Okul öncesi	İlkokul	Ortaokul	Ortaöğretim	Mes. Tek. okul	Yükseköğretim
Okul	8 719	25 479	17 879	5225	5 851	3729
Derslik	39 277	248 270	177 136	88 931	100 820	
Öğretmen	38 963	292 878	324 350	147 052	185 988	151 763
Öğrenci	1 326 123	4 972 430	5 554 415	3 136 440	2 713 530	6 627 505
Derslik başına düşen öğrenci (2017)			24	23	22	23
Öğretmen başına düşen öğrenci (2017)		17	17	13	13	13
OECD 2016 ort.		21(resmi) 20 (özel okul)	23(resmi) 23 (özel okul)		13	15

- Ortalama sınıf mevcuduyla birlikte, öğrenci-öğretmen oranları da eğitim ortamının özelliklerini yansıtır. Türkiye öğrenci sayısı ile oranlandığında daha az öğretmene sahiptir: 2015’te, ilköğretimde bir öğretmene 18 öğrenci, ortaokulda 17 öğrenci, lisede 14 öğrenci ve yükseköğretimde 22 öğrenci düşmekteydi. Bu oranlar 15 (ilköğretim) 13 (ortaokul), 14 (lise) ve 16 (yükseköğretim) olmak üzere OECD ortalaması ile aynı veya daha yüksektir.
- Ortalama sınıf mevcudunun yanında, öğrencilerin eğitimcilere oranı da kurum türüne göre büyük değişiklik göstermektedir: ortaöğretimde, kamu kurumları için (16:1) olan oran özel kurumlar için olanın (8:1) iki katıdır. Bu oran OECD ülkelerinde ise hem

kamu hem de özel kurumlar için ortalama 13:1'dir. Öğrenme ortamındaki bu önemli eşitsizlikler kamu ve özel kurumlardaki öğrenciler arasında öğrenme kalitesi eşitsizliklerine neden olabilir ve eğitim çıktılarında da haksızlıklara yol açabilir.

Görüş

• **2017/18 Küresel Rekabet Raporu'nda 137 ülke arasında eğitim kademelerimizle ilgili sorunlar görülmektedir.**

- 137 ülke arasında ülkemiz;
- İlkokul niteliğinde 3,1 puanla 105'inci sırada;
 - İlkokul kayıt oranında % 94,1 ile 82'nci sırada;
 - Yükseköğretimde 4,8 puanla 48'inci sırada;
 - Ortaöğretimde eğitimin niteliğinde 137 ülke arasında 3,1 puanla 101'inci sırada;
 - Matematik ve fen bilimlerinde 137 ülke arasında 3,3 puanla 104'üncü sırada yer almaktadır.

Görüş

• **Okulöncesi eğitimin önemi anlaşılmalı ve okullaşma oranı artırılmalıdır.**

- o Bir insanın erken çocukluk yaşları gelecekteki beceri gelişimi ve öğrenmeleri için temel oluştursa da Türkiye’de çok az sayıda genç erken çocukluk eğitimi okumaktadır.
- o Çocuklar eğitim sistemlerinde yer alan eşitsizliklerin birçoğuyla örgün eğitime başladıklarında karşılaşılır; çocuklar okul sistemi içinde ilerledikçe bu eşitsizlikler devam eder (veya artar). Çocukların erken çocukluk eğitimi alması onların örgün eğitime geçişe hazırlanmalarında ve başarılı olmalarında yardımcı olur, okul eşitsizliklerini ortadan kaldırır ve daha iyi öğrenci çıktıları elde edilmesini sağlar.
- o Erken çocukluk eğitimi 3 yaş ve altı için hala zorunlu bir koşul değildir. 3 yaşındaki çocukların yalnızca %9’u Türkiye’de erken çocukluk ve ilköğretim öncesi eğitime kaydolmaktadır ve bu oran da %78’lik OECD ortalamasının oldukça altındadır. %39’luk OECD ortalaması ile karşılaştırıldığında ise 2 yaşındaki çocukların neredeyse hiçbiri erken çocukluk eğitimi almamaktadır.
- o Amerikada yapılan çok ciddi araştırmalara göre okulöncesine yatırılan her 1 dolar ortalama 7 dolar olarak geri gelmektedir.
- o Amerikada yapılan diğer bir araştırmaya göre ciddi bir okulöncesi eğitim alan öğrenciler almayanlara göre ayda 2000 dolar daha fazla kazanmaktadırlar.
- o 2007 de Rutgers üniversitesi tarafından yapılan araştırmaya göre ciddi bir okulöncesi eğitim alan öğrenciler almayanlara göre dil becerilerinde %36, matematikte %39 daha iyi performans göstermektedirler.
- o Türkiyede okulöncesi okullaşma oranı %60’tır.

Görüş

• **Okulöncesinde binaların rastgele yapılmaması gereklidir.**

- o Binalar öğrencilerin yemek yedikleri sosyalleştikleri, öğrenme sürecini geçirdikleri yerlerdir. O yüzden iç ve dış oyun alanları, öğrenme alanları, çok amaçlı salonlar çocukların uzun süre vakit geçirecekleri şekilde dizayn edilmelidir.
- o Okul binaları çevrebilimci, sosyolog, psikolog ve eğitimcilerden oluşan bir komite tarafından onaylanmalıdır.
- o Okulöncesi kurumlarda plastik vb tehlikeli oyun alanları, oyuncak gibi materyallerden kaçınılmalıdır. Tahtadan yapılmış oyuncaklar vb materyaller kullanılmalıdır.

Görüş

• **Okulöncesinde kendimize ait programlar geliştirilmelidir.**

- Beyin gelişimi 1-4 yaş arası en yüksek seviyededir.
- Dil ve Sosyal becerilerin bu dönemde öğrenilmesi çok önemlidir.
- Kaliteli okulöncesi eğitimi hiçbir aile evde kendisi veremez. Dinleme becerisi, öğrenmeye yönelik tutum, akademik gelişim bu dönemde önemlidir.
- Yukarıdaki sonuçlar ışığında temel becerileri esas alan kültürümüze uygun programlar oluşturulmalıdır.
- Karakter gelişiminin en çok gelişim gösterdiği okul öncesi eğitimde programımızda karakter eğitime yönelik detaylı net ve tutarlı bir bölüm olmalıdır.

Görüş

• **Okulöncesinde fiziksel, teknik ve beşeri kaynaklarda eksiklikler vardır.**

- Araç-gereç, öğrenme materyali, kaliteli ve öğrenmeye yönelik oyuncak eksikliği
- Öğretmenler tüm okul süresi boyunca mola vermeden çalışmak zorundadırlar.
- Sınıf mevcutları fazla olduğu pek çok yer vardır.
- Çoğu sınıfta yardımcı personel bulunmamaktadır.
- Okul idarecilerinin okul öncesi eğitimin önemi hakkında yeterince bilinçli değildir.

Görüş

• **İlköğretimde fiziksel, donanım kaynaklı sorunlar vardır.**

- Diğer eğitim kademelerinde olduğu gibi ilköğretimde de finansman, bina, tesis ve donanımsa eksiklikler bulunmaktadır.
- Bina ve sınıfların fiziki yetersizlikleri (sınıf içi, okul bahçesi, laboratuvar vs.)
- Kırsal kesimdeki birleştirilmiş sınıf uygulaması vardır.

Görüş

• **Ortaöğretim kurumlarında başarı, disiplin sorunları vardır.**

- Ortaöğretim kurumlarında akademik başarı OECD ülkelerine göre oldukça düşüktür.
- Öğrencilerle ilgili çok ciddi disiplin sorunları bulunmaktadır.

- Öğrenci okul terk oranları örgün eğitimde gittikçe yükselmektedir. Bu neden araştırılarak çözüm üretilmelidir.

2.8.2. Yükseköğretim

Görüş

• Üniversitelerimizde nicelik değil nitelik sorunu vardır.

- URAP 2018-2019 Türkiye sıralamasında bu yıl lisans mezunu veren 157 üniversite yer almıştır. Üniversitelerin 107'si (%68) devlet, 50'si (%32) vakıf üniversitesidir. Sıralamada yer alan 157 üniversitede görev yapan öğretim üyesi sayısı 75.104, öğrenim gören öğrenci sayısı ise 2.308.125'tir. URAP sıralamasında yer alan üniversitelerde görev yapan öğretim üyeleri, Türkiye'deki toplam öğretim üyesi sayısının %96'sını; birinci öğretimde öğrenim gören lisans ve lisansüstü öğrencilerin ise %99'unu kapsamaktadır.
- Daha önceki yıllarda dünya üniversiteler sıralamasında ilk 500 giren en az üç (3) üniversitemiz varken URAP 2017-2018 dünya sıralamasında ise ilk 500'e girebilen üniversitemiz yoktur ve ilk 1.000'deki sayısı da 15'e inmiştir.

Yıl	0-500	501-1000	Üniversiteler
2010-2011	3	20	Hacettepe-İstanbul ve Ankara
2011-2012	5	20	İstanbul, Hacettepe, Ankara, Ege ve ODTÜ
2012-2013	5	20	İstanbul, Hacettepe, Ege, ODTÜ ve Ankara
2013-2014	4	19	İstanbul, Hacettepe, ODTÜ ve Ege
2014-2015	4	18	ODTÜ, Ege, İTÜ ve İstanbul
2015-2016	2	18	ODTÜ ve İstanbul
2016-2017	-	16	
2017-2018	-	15	

- Geçen yıl yayımlanan URAP 2017-2018 dünya sıralamasında; ilk 500'e en yakın olan üniversitelerimizden ODTÜ: 532., İstanbul: 540., Hacettepe: 543. ve İTÜ: 559. sırada yer alırken ilk 1.000'e 15 üniversitemiz girmiştir.
- 2018-2019 URAP Türkiye Sıralamasında bu yıl Hacettepe Üniversitesi ilk sırada yer almıştır. Hacettepe'yi, ODTÜ, İstanbul, İTÜ ve Ankara üniversiteleri izlemiştir. YÖK tarafından belirlenerek açıklanan Türkiye'deki 10 araştırma üniversitesinin 5'i 2018-2019 URAP Türkiye sıralamasının ilk 5'ini oluşturmaktadır.
- Sıralamada yer alan üniversitelerimiz tarafından etki değeri yüksek dergilerde yayımlanan makale sayısı 29.867'dir. Bu makalelerin %84'ü devlet üniversiteleri tarafından yayımlanmıştır. Sıralamada yer alan üniversitelerin son beş yılda aldığı toplam 924.681 atfın %85'i yine devlet üniversitelerine aittir. Öğretim üyesi başına öğrenci sayısı devlet üniversitelerinde ortalama 29,4 iken, vakıf üniversitelerinde 37,6'dır.

Görüş

• Üniversite istihdam ve alan seçiminde sorunlar vardır.

- Türkiye'deki yükseköğretim öğrencilerinin büyük bir kısmı ortalamanın altında istihdam olanağına sahip olmasına rağmen **işletme ve hukuk** okumaktadır. (OECD)
- İşletme, yönetim ve hukuk popüler çalışmalar alanları olsalar da mezunlarına diğer alanlara göre daha az çalışma alanı sağlamaktadır: Bu alanlardan mezun olanların %73'ü işe girmektedir, Türkiye'de yükseköğretimden mezun olup iş sahibi olanların %75'lik oranının altındadır. En yüksek istihdam oranına sahip alanlar ise mühendislik, imalat ve yapı, sağlık ve refahtır (her ikisi de %78), ancak tüm OECD ve ortak ülkeler arasında en düşük sıralamayla sanat, edebiyat, sosyal bilimler, gazetecilik ve bilişim %67'lik bir orana sahiptir.
- Türkiye'de, meslek lisesi mezunlarının %39'u mühendislik, üretim ve inşaat alanlarındaki programları tamamlamaktadır (OECD ortalaması %34'tür). Sağlık ve refah da yine %12'lük OECD ortalaması ile karşılaştırıldığında yüksek bir orana sahiptir (%19). Ancak, işletme, yönetim ve hukuk (%16) ve hizmet (%8) alanları sırasıyla %20 ve %17'lik OECD ortalamasının altındadır.
- Yükseköğretim mezunlarının istihdam oranlarındaki düşüşe rağmen eğitim seviyesine göre istihdam oranları son zamanlarda yükselmektedir. Ancak, diğer OECD ülkelerine göre Türkiye'de yükseköğretim mezunu olmak bir gelir elde etmek için hala büyük bir avantaj sağlar.
- Yükseköğretimde, oldukça az öğrenci ve mezun bilimle ilgili çalışma alanlarını seçmektedir. Türkiye'de, ortalama %27'lik OECD oranı ile karşılaştırıldığında, yeni girenlerin %18'i fen, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM) alanlarını seçmektedir (Şekil 1). Özellikle, yeni girenlerin yalnızca %2'si fen bilimleri, matematik ve istatistik ve diğer bir %2 de bilgi ve iletişim teknolojileri alanlarını seçmektedir ve bu oran da OECD ülkeleri arasında en düşük ikinci sıradadır ve sırasıyla OECD ortalamaları %6 ve %5'in altındadır.
- Çalışma alanlarındaki cinsiyet dağılımı diğer OECD ülkeleri ortalamasına göre daha dengelidir. Özellikle, %19'luk OECD ortalamasının üstünde olacak şekilde bilgi ve iletişim teknolojilerini kazananların %29'u kadındır. Sosyal bilimler, gazetecilik ve bilişim (%52), işletme, yönetim ve hukuk (%44) ve sağlık ve refah (%67) gibi alanlarda kadınların oranı ise sırasıyla %64, %54 ve %76'lık OECD ortalamasına göre daha dengelidir.
- Yükseköğretime girme oranı Türkiye'de gençler arasında hızlı bir şekilde artmaktadır: OECD ülkeleri arasındaki ortalama yüzde 17 iken Türkiye'de 25-34 yaş arası yükseköğretim derecesine sahip gençlerin oranı 2000 ve 2016 yılları arasında yüzde 22 artmıştır.

Görüş

- **Üniversitelerde temel bilimlere daha fazla önem verilmelidir.**
- **Temel bilimlere ihtiyaç kadar nitelikli öğrenci alınmalıdır.**

- Ülkemizde en zeki ve yetenekli gençler tıp, hukuk ve mühendislik fakültesini tercih etmektedirler. Matematik, Fizik ve Kimya bölümleri istihdam sorunu nedeniyle öğrenci bulmakta zorlanmaktadır. Devlet olarak bilimde ilerlemenin temel yollarından biri temel bilimlerdir. Aziz Sançar'ın temel bilimci olduğu unutulmamalıdır. *Temel bilimlerde ihtiyaç kadar yetenekli öğrenci alınmalı ve istihdam edilmelidir. Temel bilimlerin itibarı artırılmalıdır.*

Görüş

- **Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sorunlar tespit edilerek çözüm yolları devreye sokulmalıdır.**

- Öğrencilere dersleri için araştırma yapmak üzere kütüphane ve bilgisayar ortamı temininde yaşanan yetersizlikler bulunmaktadır.
- Üniversiteler öğrencilere yeterli barınma imkanı sağlayamamaktadır.
- Ailelerinden ayrı okuyan gençlerin yaşadığı maddi sıkıntılar vardır
- Öğrenciler üniversiteyi kazandıktan sonra motivasyonları düşmektedir.

Görüş

- **Rektör yetkileri ve sorumlulukları öngörülebilir biçimde planlanmalıdır.**

- Ülkemizde rektörlerin yetkileri dünyada ölçütüne göre son derece geniş olarak planlanmıştır. Bu durum istenmeyen menfi hadiselerin oluşmasına, kişisel taassubun akademisyenlere zarar vermesine neden olmaktadır.
- 1931 yılında, Cenevre Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Albert Malche İstanbul Üniversitesine yönelik değerlendirme için ülkemize davet edilmiştir. O dönemde hazırladığı raporda rektörlerdeki yetkilerin çok fazla olduğunu rapor etmiştir.
- Rektörlerdeki bu yetki akademik özerkliği ve bilimsel gelişmeyi engellemektedir. Rektörlerdeki yetkileri azaltacak modeller geliştirilmeli ya da yetkiye oarınla hesap verebilirlikleri de artırılmalıdır.

Görüş

• **Akademik personelin niteliğinin artırılması hususunda imkanlar verilmelidir.**

- Akademik personelin niteliğini artırmaya yönelik faaliyetler yapılmalıdır.
- Bilime, topluma katkısı olmayan ve ahbap çavuş ilişkisi içinde gerçekleşen yayınlara dikkat edilmelidir.
- Üniversiteler akıl ve vicdanın en fazla olduğu yerler olmalıdır.
- Üniversite sıralaması gibi akademisyenlerinde performanslarının belirlenmesi önemlidir. Bu sıralamada yer alan akademisyenler farklı çalışmalarla teşvik edilmelidir.

2.8.3. Mesleki Eğitim

Görüş

• Mesleki eğitim geliştirilmeli ve özendirilmelidir.

- Ülkemizde herkeste üniversite öğrenim görme başka bir deyişle “beyaz yakalı” olma isteği vardır. Halbuki üniversiteler kadar mesleki teknik eğitim de bireylere çok önemli olanaklar sağlayabilecektir. Dünyaca ünlü bir şirketin üst düzey yöneticisi ülkemizle ilgili yaptığı açıklamada “...bana üniversite diploması ile gelmeyin ihtiyacım yok bana ara eleman lazım” diyerek mesleki teknik eğitimin önemine ironik bakış açısı belirtmiştir.
- Mesleki eğitimin geliştirilmesi ve özendirilmesiyle “mutlaka üniversite okuma gerekliliği” algısı azalacaktır.
- Eğitim Konseyi, kendisine meslek kuruluşları, işletmeciler, kamu idaresi gibi paydaşlardan gelen talepler doğrultusunda; istihdam ve küresel ve milli çıkarlar ekseninde ihtiyaca göre ara eleman eğitimini planlamalıdır.
- Bu doğrultuda özellikle “iş bulma” hususunda meslek liselerine avantaj sağlanmalıdır. Bu durumun gerçekleşmesiyle üniversite sınavlarına da ilgi azalacaktır. Üniversite eğitimi sadece akademik düzeyde eğitim almak isteyen kişilere açık olmalıdır.
- Meslek liseleri ile ilgili düzenlemeler hayata geçirildiğinde ve dolayısıyla iş kaygısı en aza indirildiğinde üniversite okumak isteyen kişi sayısı da azalarak mevcut kontenjanları karşılayacak duruma gelecektir. Burada ön plana çıkacak olan sorun, kimin hangi bölüme yerleşeceği olacaktır.
- Meslek liselerinin bölgesel ihtiyaçları karşılamaya yönelik eğitimler ve projeler üretmesi sağlanmalıdır.
- Yeterince talep görmediği için ortaokuldan mezun olan en düşük seviyede öğrencilerin mesleki liselere yerleşmesi yerine bireysel özellikler dikkate alınarak beceri ve yetenekler doğrultusunda öğrenciler bu okullara alınmalıdır.
- Eğitim veren öğretmenlerin kendilerini güncel teknik bilgilerle güncellemeleri gereklidir.
- Meslek liselerinin şehirlerindeki sanayi kurumları ve firmalar tarafından yeterince desteklenmemeleri
- Türkiye’de zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması ile hem ailelere zorunlu eğitim diretilmekte hem de mesleki ve teknik eğitimde çıraklık ve kalfalık sistemi can çekişmektedir. Liseyi tamamlayan genç tam anlamıyla uygulama ve pratikten yoksun olduğu için iş bulmakta zorluk yaşamaktadır. İş yerleri, atölyeler gibi işletmeler mesleki ve teknik eleman sıkıntısı çekmektedir. Günümüzde bu sıkıntının hissedilmeme nedeni işyerleri ihtiyaçlarını Suriyeli vatandaşlardan sağlamaktadır ancak kalifiye eleman problemi ile birçok işyerinin yakın tarihte yüzleşmesi kaçınılmazdır.
- Mesleki ve teknik eğitimde mesleki eğitim merkezlerinin zorunlu eğitim kapsamında değerlendirilmesi önemli bir gelişme olmakla birlikte, teorik eğitim derslerinde yüz yüze eğitim zorunluluğu bulunmaması temel becerilerin geliştirilmesi açısından bir sorun teşkil etmektedir.

2.9 Eğitimde Fırsat Ve İmkân Eşitliği

Görüş

- **Bölgeler arası farklar gerçekçi biçimde tespit edilmelidir**

- Ülkemizde gerek bölgeler arası gerekse okullar arası eğitim farkı çok büyüktür. Söz konusu farkın giderilebilmesi için öncelikle bu farkın derecesinin tespit edilmesi gerekmektedir. Bunun için de öncelikli olarak eğitim kurumlarının gerçek başarı düzeylerini ortaya koyacak net verilere ihtiyaç vardır. Çünkü test usulüyle yapılan merkezi sınavlara ait veriler okulların gerçek başarı düzeylerini ortaya koymaktan uzaktır. Vasat bir okulda okuyan öğrenci çok iyi bir dershaneye, (günümüzde adı temel lise olsa da dersane işlevi görmektedir) gittiği ya da özel ders aldığı için oldukça iyi bir puan alarak başarılı olabilmektedir. Dolayısıyla öğrencinin öğrenim gördüğü eğitim kurumu da başarılı izlenimi vermektedir. Ama aslında bu başarı okulun değil, dershanenin başarısıdır. Bu yanılsamadan uzaklaşılarak okulların öğretmen, materyal ve donanım bazlı durum raporları çıkarılmalı ve bu rapor doğrultusunda dengeleme çalışması yapılmalıdır. Eğitim başarı haritaları buna örnek olabilir.

Görüş

- **Bölgelerin eğitim başarı haritaları çıkarılmalıdır.**

- Bölgelerin eğitim haritaları çıkarılmalı. Yapılan gerçek değerlendirmeler ile ülkenin tamamındaki mevcut durum saptanmalı. Yapılan taramalar okul müfredatından, öğrenci durumuna, öğretici kadrodan yönetim kademesine tüm gerçekliğiyle ele alınmalı. Değerlendirmeler tarafsız ve uzman bir kadroyla yapılmalı. Eğitim dışındaki faktörler—özellikle siyasi kaygılar süreçten uzak tutulmalı. Tarafsız bir şekilde yapılan bu taramanın ardından her bölge açısından her bölge adına ayrı bir şekilde planlanacak kapsamlı 1-3-5-10 yıllık sistematikleştirilmiş eğitim kalkınma planları oluşturulmalı. Bu hususta her eğitim bölgesi adına eksik ve ihtiyaçlar belirlenip uzun vadeli yatırımlar yapılmalı. Eğitim kurumları, eğitim alt yapıları, destek hizmetleri de süreçlere katılarak bütüncül olarak ele alınmalı. Tüm bunlar planlanırken eğitimin en önemli iki ayağı iyi değerlendirilmeli. Öğrenci ve eğitimcinin yeri geldiğinde birincil ihtiyaçlarının karşılanamadığı eğitim bölgelerini düşünürsek; kademeli olarak oluşturulacak bu eğitim kalkınma planlamalarında yapılacak tüm füzuli harcama kalemlerinin göz önünde bulundurularak öncelikli olarak eğitim girdilerinin tüm ülkede somut olarak iyileştirilmesi gerekmektedir.

Görüş

• **Bölgesel farkların tespiti için objektif değerlendirme yapılmalıdır.**

- MEB, cevapların nasıl değerlendirileceği konusunda net, şeffaf ve öznel yargılardan olabildiğince uzak değerlendirme ölçütleri belirlemelidir. Cevap kâğıtlarını değerlendirme konusunda eğitimciler hizmet içi eğitime alınarak, sınav kâğıtlarını belirlenen ölçütlere göre nasıl okumaları konusunda bilgilendirilmelidir. Bu değerlendirme neticesinde durum tespiti yapılmalıdır.
- Durum tespitinden sonraki aşama ise Eğitim Fakülteleri ile MEB'e bağlı okullar arasında çok sıkı bir işbirliğini şart koşulmalıdır. Eğitim fakültelerinin bulunduğu tüm il ve ilçelerde başarı düzeyi düşük 3 okul belirlenerek proje okulu ilan edilmeli. Her eğitim fakültesi 3 eğitim kurumundan sorumlu olmalıdır. Bu okulların başarı seviyelerinin neden düşük olduğu eğitim fakültelerine bağlı akademisyenler tarafından bir dönem boyunca araştırılarak ve bu sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik çözüm planları hazırlanmalıdır. Hazırlanan planlar ikinci dönemin başından itibaren uygulamaya konulmalı. İkinci dönemin sonunda yapılan sınavlardan elde edilen veriler incelenerek yapılan uygulamaların beklentileri karşılayıp karşılamadığı tespit edilmelidir. Ayrıca eğitim fakülteleri arasında sıkı bir koordinasyon sağlanarak, bu kurumların birbirleriyle veri ve sonuç karşılaştırılması yapmaları sağlanmalıdır. Hatta bu aşamda çalışmalar yapan eğitim fakültesi akademisyenlerinin çalışmaları MEB tarafından desteklenmelidir.

Görüş

• **Okulların fiziki farkları giderilmelidir.**

- Ülkemizin hangi bölgesinde bulunursa bulunsun okullarımız fiziksel olarak eşdeğer konumda olmalıdır. Gerek sınıf düzenleri, gerekse fiziksel imkânların aynı olması fırsat eşitliğini de beraberinde getirecektir. Ankara'nın Çankaya İlçesinin gelişmiş bir mahallesinde bulunan bir okul ile aynı ilin köyündeki okul örneğinde olduğu gibi bütün Türkiye'nin okulları aynı olmalıdır. Okullar her şeyden önce güvenli ve öğrencilerin her türlü imkânlardan yararlanacakları şekilde dizayn edilmelidir. Spor sahaları, kütüphaneler, laboratuvarlar tüm devlet okullarında aynı standartlarda olmalıdır. Bunun yanı sıra sosyal ve sportif imkânların sağlanması amacıyla geniş bir komplekse yayılmalıdır.

Görüş

• Türkiye OECD kamu ve özel kurumlardaki öğrenme ortamları arasında en büyük farka sahip ülkelerden biridir.

- Adil olmayan öğrenme çıktılarıyla sonuçlanabilecek bir şekilde sınıf mevcutları ve öğretmen-öğrenci oranları kamu okullarında özel okulların iki katı kadardır.
- Devlet ve Özel okulların öğrenme ortamları arasında büyük eşitsizlikler devam etmektedir.
- Küçük sınıflar, öğretmenlerin öğrencilere ve onların ihtiyaçlarına daha fazla zaman ayırmalarını ve çaba göstermelerini sağlamaktadır. 2015 yılında özel kurumlarda bir sınıfta ortalama öğrenci mevcudu OECD ortalamasının altındayken, kamu kurumlarında bu oran OECD ülkeleri arasında en yüksek olanlar arasındadır. Türkiye OECD ülkeleri arasında kamu ve özel kurumlardaki sınıf mevcudu konusunda en büyük farklılığa sahip olan ülkedir.
- Ortaokulda, OECD ortalaması devlet okulları 23 ve özel okullar 22 olmak üzere Türkiye’de devlet okulları ortalama sınıf mevcudu 35 ve özel kurumlarda 20’dir. Devlet okulları, Türkiye de dahil, çoğu ülkedeki eğitim kurumlarının çoğunluğunu oluşturmaktadır. Ortalama 35 öğrenci, 23 kişilik OECD ortalamasının çok fazla üstündedir ve OECD ülkeleri arasında en büyük orana sahiptir.
- Ancak, Türkiye’de son on yılda ilköğretimde ortalama sınıf mevcudunda önemli bir azalma olmuştur. 2005 ve 2015 arasında, Türkiye’de ortalama sınıf mevcudu %16 azalmıştır ve bu oran OECD ülkelerinin yalnızca %2 olan oranıyla karşılaştırıldığında ilgili yıllar için OECD ülkeleri arasında ikinci en büyük azalma oranıdır.

Görüş

• Eğitimin çok ihmal edildiği bölgeler için ailelere bilinçlendirme politikaları uygulanmalıdır.
• Öğretmenlere teşvik ödeneği ya da bölge tazminatı verilmelidir.

- Yukarıda bahsedildiği gibi, devlet her bölgeye aynı hizmet ve kaliteyi gönderebilirse mevcut sorun büyük oranda giderilebilecektir. Bunun yanı sıra eğitimin çok önemsenmediği bölgeler için aileleri bilinçlendirme politikaları uygulanmalıdır.
- Kalkınmada istenen seviyede olmayan bölgelerde en büyük katkıyı insanı eğiterek sağlayan öğretmenlerimize de teşvik sağlanmalıdır. Böylece öğretmenler bölgede daha uzun süre kalarak kalkınmada ve gelişmede istikrarın sağlanmasına katkı sunmuş olacaktır.
- Kalkınmada öncelikli bölgelerde yatırım yapan iş adamlarına, sanayicilere nasıl yatırım teşvikleri sağlanıyorsa bu bölgelerde en büyük katkıyı insanı eğiterek sağlayan öğretmenlerimize de teşvik sağlanmalıdır. Şartları zor ve daha fazla fedakârlık isteyen bölgelerimizde çalışan öğretmenlerimizin ücret ve kariyer konusunda desteklenmesi gerekmektedir.

- Özellikle Doğu ve Güney Doğu illerimizdeki sorun sadece öğretmen eksikliği meselesine indirgenirse çözüm üretilemez. Bölgelerimizdeki asıl sorun öğrencilerin okullaşma oranı, devam ve eğitimin bütün süreçlerini tamamlayamama sorunudur. Bu sorunun kaynağı bölgenin sosyolojik yapısından kaynaklanmaktadır. Ulaşım sorunu olan yerleşim yerlerinde 1-2 öğretmen göndererek, bu öğretmenlerin 3-5 yılda çevrenin sosyolojisini çözümleyip etkileyebilmeleri beklenemez. Bu problem sadece öğretmen gayreti ya da eğitim politikaları ile çözülebilecek bir sorun değildir. Devletin diğer kurumları okula tutunmayı artıracak tedbir ve teşvikleri sıkı bir şekilde takip etmelidir.

2.10. Okul Aile İşbirliği

Görüş

- **Eğitimin çok ihmal edildiği bölgeler için ailelere bilinçlendirme politikaları uygulanmalıdır.**
- **Kamu spotu kısa filmler ve afişler hazırlanmalıdır.**

- Okul-veli iletişimde sorunlar yaşanmaktadır. Okul Aile işbirliği öğretim sürecinin başarıya ulaşmasında önemlidir. Öğrenci velilerinin bilinçlendirilmesi konusunda önlemler alınmalıdır.
- Okul aile işbirliğini içeren geleceğimiz çocuklarımızın okuduğu okullara destek olmayı özendiren ve öneren kamu spotları hazırlatılmalıdır.
- Veli toplantısı, okul aile iş birliği toplantısı, veli ile okul idarecisi, öğretmen görüşmesinin önemini anlatan kamu spotu ve afişler hazırlatılmalıdır.

2.11. Eğitim Finansmanı

Görüş

- **Eğitime ayrılan bütçe son 12 yılda 6 kat artmasına rağmen öğrenci başına düşen harcama hala OECD ortalamasının altındadır.**

- 2006 da MEB ayrılan bütçe 22 milyar TL iken bu rakam 2018 yılında 120 milyar TL ye çıkarılmıştır. Buna rağmen GSMH'ya oran hala OECD'nin altında kalmıştır. OECD ortalaması %6'dır, 2018 MEB ise % 3 olması öngörülmektedir.
- Öğrenci başına harcanan para OECD ortalaması 10.000 dolar iken, ülkemizde bu rakam 4500 dolar civarındır. Yani OECD'nin üçte biri kadar para harcıyoruz.
- Gelişmiş kabul edilen bütün ülkeler OECD ortalamasının üzerinde eğitime para harcamaktadır.
- Öğrenci başına harcanan para azaldıkça öğretim süreci içerisindeki öğrenci kalitesi de azalmaktadır.
- Bütçeye göre OECD ortalamasında MEB'e bütçe ayrılmasına rağmen eğitimde bir türlü kalitenin yakalanamamış olması, paranın verimli harcanmasıyla giderilebilir.
- Eğitimde harcanacak her bir kuruşun geri getirisi yıllık olarak hesaplanmalı, ödenek tahsisi ve harcamada ahabap çavuş ilişkisi, kurum taassubu nedeniyle oluşan verimsiz harcamaların önüne geçilmelidir. Böylece kurumların ihtiyaç analizlerine göre kaynak kullanımı mümkün olabilecektir.
- Nitelikli kitap, nitelikli araç-gereç-teknolojiye, araştırma geliştirmeye, denetime ve raporlaştırmaya çözüm önerilerine daha fazla bütçe ayrılmalıdır.

Görüş

- **Okulların kendi bütçeleri olmalıdır.**

- Bir öğrencinin devlete yaklaşık bir maliyeti vardır. Bu maliyet farklı şekillerde hesaplanmış olsada devlet öğrenci maliyetini okullara aktarabilir. Bu şekilde okulların kendi bütçeleri oluşabilir. Bu bütçeler okullar tarafından oluşturulan strateji bağlamında kullanılabilir. Bu bütçe kullanımı çarpaz denetlemelerle sağlıklı bir şekilde kontrol edilebilir.
- Öğrenci sayısı, okul kademesi, ihtiyaç analizi, gibi verilerle oluşturularak değere göre eldeki bütçe orantılı şekilde okullara tahsis edilmelidir. Bu bütçenin kullanım performansı idareci değerlendirmelerinde de bir ölçüt olarak kullanılabilir.

2.12. Değerlendirme süreçleri

2017 yılının son çeyreğinde ortaöğretime ve yükseköğretime geçiş sınavlarına ilişkin tartışmalar ve düzenlemeler sınavların eğitim gündeminin odağına yerleşmesine neden olmuştur.

Görüş

- **Sınavların uygulanış metodundan çok içeriğinde öğrenciyi sorgulamaya ve eleştiriye itecek yenilikler yapılmalıdır.**

- Eğitim sistemimizde kullanılacak ölçme değerlendirme metodları öncelikle geçerli ve güvenilir olmalıdır. Ölçme metodu olarak yaygın şekilde merkezi sınavları kullanmaktayız. Bu oluşturulan sınavlardaki birincil basit hataların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Birçok sistem denenmiş lakin yaygın olarak birden fazla testten oluşan belli bir sürede cevaplanması gereken çoktan seçmeli sınavlarda karar kılınmıştır. Bu sınavların uygulanış metodundan çok içeriğinde öğrenciyi sorgulamaya ve eleştiriye itecek yenilikler yapılmalıdır. Ezbere dayalı klasik eğitim anlayışının sisteme bir şey katmayacağı aşikârdır. Eğitim denetimi konusunda ise klasik denetleme-teftiş faaliyetlerinin ötesinde olunmalıdır. Kendi kendini denetleyen, kendi açıklarını kapatabilen küresel eğitim anlayışına uygun özdenetime sahip bir yapı oluşturulması gerekmektedir. Bu mekanizmalar oluşturulurken eğitim-teknoloji uyumu ciddi anlamda sisteme adapte edilmelidir. Bütün bunların yanında yönetim kadrolarına ve atanacak kişi ve kişilerin alanlarında uzman liyakate sahip kişiler arasından seçilip atanmalıdır. Eğitim göz ardı edilemeyecek bir süreçtir. Sadece çıktılara odaklanmamalı ve oluşturulan denetim mekanizmaları ile süreç de değerlendirmeye alınmalıdır.

Görüş

- **Uygulanacak programların sınavların içeriği ile öğrenci uyumlu alınacak olması gerekmektedir.**

- Eğitim yönlendirme-yerleştirme faaliyetleri uzun yıllardır ülkemizde merkezi öğrenci seçme ve yerleştirme sınavları ile yapılmaktadır. Mevcut sistemde en uygulanabilir yöntemin de merkezi sınavlar olduğunu söylemekte fayda var fakat geçmiş yıllar incelendiğinde uygulamada sürekliliğin sağlanamadığını, standardizasyonun yapılamadığını görüyoruz. Oluşturulacak planlamalarda uygulanacak sınavların öğrenci alınacak programların içeriği ile uyumlu olması gerekmektedir. Geçmiş yıllarda yaşanan en büyük problemlerden biri de öğrenci alınacak program ile yapılan sınav içeriklerinin birbiri ile uyumlu olmaması olarak görülmektedir. Sınav içerikleri yaratıcı öğrenme süreçlerinin ötesinde ezbere dayalı bir yaklaşımla hazırlanmakta. Oluşturulan sınav ve eğitim programlarında Türk gençlerinin pozitif bilgiye, sorgulamaya, yaratıcı ve etkin öğrenmeye yönlendirilmesi gerekmektedir.

Görüş

- **Üniversite yerleştirmede lise mezuniyet puanı da etkili olmalıdır.**

- o Yerleştirme için lise mezuniyet puanı etkili olmalı ve bu puan ile meslek lisesi mezunu öğrenciler üniversitelerin ilgili bölümlerine müracaat edebilmelidir. Talebin arzdan fazla olduğu bölümlerde (tıp, diş hekimliği vb.) yerleştirme işlemi merkezi bir sistemle mezuniyet puanlarının da etkili olduğu değerlendirmeye göre yapılmalıdır.

Görüş

- **Lise yerleştirme sınavları gözden geçirilmelidir.**

- o Özel ilgi, beceri ve yetenek isteyen alanlarda eğitim veren okulların “seçme sınavı” yapması son derece doğal ve gereklidir. Ancak bu okulların dışındaki okulların seçme ve yerleştirme sınavı yapması eğitim sistemin iflas ettiğinin açık göstergesidir. Temel eğitimde kendi yetiştirdiğimiz öğrencileri liseye yerleştirmek için sınava sokmak “bakalım olmuş mu?” mantığı ile bakmak, temel eğitimdeki süreci iyi yönetemediğimizin itirafından başka bir şey değildir. Bunun yanında belirli meslekler için özel olarak alanla ilgili eğitim veren, mevcut eleman ihtiyacına göre öğrenci alacak meslek liseleri açılmalıdır.

Görüş

- **İlkokul ve ortaokullarda ölçme değerlendirme süreçleri sağlıklı bir şekilde yürütülmelidir.**

- o İlkokul ve ortaokullarda ölçme değerlendirme süreçleri sağlıklı bir şekilde yürütülmeli, seçme ve yerleştirme sınavları bu değerlendirmeye paralel düzenlenmelidir. Kendi sistemimiz içerisinde yetiştirip karne ve diploma verdiğimiz öğrencinin bütün süreçleri ölçülüp, değerlendirilmiş olmalıdır. Eline karne ve diploma verilen öğrencinin “ne olduğu?” zaten ölçülmüş, süreç içerisinde belirlenmiş olmasına rağmen farklı sınavlara tabi tutmak gereksiz iş yükü ve kaynak israfı olarak durmaktadır.

Görüş

- Öğrencilere aynı soruların sorulduğu, testlerin yerine açık uçlu soruların da yer aldığı bir merkezi sınav sistemine (yalnızca temel derslerde) geçilmelidir..

- Okulların gerçek başarı düzeyi hakkında gerçek ve sağlıklı verilere ulaşmanın tek yolu değerlendirmenin öğrencilerin normal ders dönemi içerisinde almış oldukları sınav notları ile yapılmasıdır. Bunun için de tüm öğrencilere aynı soruların sorulduğu, testlerin yerini klasik sınavların aldığı bir merkezi sınav sistemine (yalnızca temel derslerde) geçilmelidir. Böylelikle hem çocukların yaratıcılığını körelten test sisteminden kurtulmuş olunur, hem de aynı soruları cevaplamak zorunda kalan öğrencilerin başarı düzeylerini kıyaslayabilme açısından net verilere sahip olunabilir. Bu konu hakkında fikir vermesi için günümüzde Almanya'da uygulanan lise bitirme sınavları örneğinden faydalanılabilir.
- Çoktan seçmeli testler artık kullanılamayacak kadar ilkel ölçme araçlarındandır. Öğrencilerin üst düzey becerilerini ölçmede yetersizdir. Çoktan seçmeli testleri icat eden Frederic Kelly bile bu durumu savunmaktadır.

Görüş

- Öğrenciler başarılı veya başarısız diye ayrılmalıdır.

- Kaliteli bir eğitim ortamı için; eğitimde kullanılan araç gereçlerin öğrencilerin yaş, yetenek, ilgi düzeylerine uygun ve zarar görebilmelerine imkân olmayan bir ortam olmalıdır. Öğrenciler başarılı veya başarısız diye ayrılmalıdır. Birbirleriyle paylaşım içinde olabilecek, grup olarak etkinlik yapabilecekleri ortamlar olmalıdır.

Görüş

- Hizmet içi eğitim programlarıyla sınavların nasıl hazırlanıp değerlendirilmesi gerektiği öğretmenlere anlatılmalıdır.

- Oluşturulacak hizmet içi eğitim programlarıyla sınavların nasıl değerlendirilmesi gerektiği öğretmenlere anlatılmalı ve ihtilaf halinde her sınav kâğıdı en az iki öğretmene gönderilmelidir. Puanlama bu birbirini denetleyen iki öğretmenin verdiği notların ortalamasına göre yapılmalıdır. Şeffaflık ve denetletilebilirlik açısından sınav kâğıtlarının ve cevap anahtarının taranmış hali öğrencilerin sistemlerinde notlandırıldıktan sonra görünmelidir.

Görüş

- **İlköğretim kademesinde öğrencilerin karnenin sağ tarafındaki beceri, davranış ve alışkanlıkları konusunda süreç içerisinde sürekli gözlenmelidir.**

- Ölçme ve izleme denildiğinde ilk olarak akademik başarının akla gelmesi sistem sorununuzun en başta gelen maddesidir. Özellikle ilköğretim kademesinde öğrencilerin karnenin sağ tarafındaki beceri, davranış ve alışkanlıkları konusunda da süreç içerisinde sürekli gözlenmeli ki geliştirilebilsinler. Öğrencilerin mizaçları, epigenetik değişkenleri, kişilik gelişimiyle ilgili yapılan faaliyetler, gelişmeler ve değişimler bireysel olarak ölçülmeli ve kayıt altına alınmalıdır.

2.13. Eğitimde Rehberlik

Görüş

- **“Öğrenci Tanıma “ ve “Yönlendirme” konusundaki yetersizlikler giderilmelidir.**

- o Einstein “Aslında herkes dâhidir. Ama bir balığı ağaca tırmanma becerisine göre yargıyorsanız onun aptal olduğunu düşünürsünüz.” demektir.
- o Bir doktor tüm hastalarına aynı reçeteyi yazamayacağı gibi bir eğitimci de tüm öğrencilerine aynı şekilde davranmamalıdır.
- o Temelde sorunumuz ölçme değerlendirme gibi görünse de meselenin özünde “Öğrenci Tanıma “ ve “Yönlendirme” konusundaki yetersizlik yatmaktadır. Öğrenci tanıma teknikleri konusunda ciddi çalışmalar yapılmalı, sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenler bu konuda daha yetkin ve yeterli hale getirilmelidir.
- o Öğrenciyi 360 derece tanımaya yönelik yaklaşımlar kullanılmalıdır.
- o Yönlendirme ve yöneltme okulöncesinde başlamalıdır. Öğrencinin yetenekleri okulöncesinde belirlenmelidir.
- o Öğrencilerin temel eğitimden sonra gidecekleri okul, hiçbir bilimsel sonuç ortaya koymayan sadece belirli sürede soru çözme becerisine dayalı sınavlarla değil, okulun ve öğretmenlerin yaptığı yönlendirmeye göre yapılmalıdır. Öğrencilerin okul öncesi, ilkokul ve ortaokul süreçleri sağlıklı ve geçerli ölçeklerle izlenmeli ve kayıt altına alınmalıdır. İlgili ve yetenekleri, mizaçları, eksiklikleri, güçlü ve zayıf yönleri tespit edildikten sonra bunun yanına akademik performansları da eklenerek bir yönlendirme önerisi ortaya konulmalıdır. Öğrenci 8. sınıfa geldiğinde oluşacak ve tamamlanacak analiz “yönlendirmeye” esas olmalı ve öğrenci okulun önerdiği türdeki okullardan birini seçerek kayıt yaptırmak zorunda olmalıdır. Öğrencinin ilgi istek ve yetenekleri mizacı da dikkate alınarak bu yönlendirme zorunluluk değil, gereklilik olarak algılanacak ve öğrencinin mutluluğunu ve başarısını beraberinde getirecektir.

Görüş

- **Millî eğitimin ilkelerinden biri olan yöneltme layıkıyla gerçekleştirilmelidir.**

- o Millî eğitimin ilkelerinden belki de en önemlisi olan yöneltme layıkıyla gerçekleştirilmelidir. Öğrencilerin bireysel farklılıkları izlenmeli, buna göre yönlendirilmelidir. Not bir amaç olmaktan çıkarılmalıdır. Öğrencilerin öğrenmeleri, yüksek düzeyde öğrenme yaşamaları sağlanmalıdır.
- o Ortaokul ve lise öğreniminin her dönemimde belli temel derslerin sınavları (Matematik, Fen Bilimleri, Türkçe, Tarih vb.) yazılı yoklama şeklinde ve merkezi olarak yapılmalıdır. Bu sınavların soruları önceden bir komisyon tarafından oluşturulacak olan bir soru havuzundan seçilmelidir. Her sorunun puanlama sistemi ve cevap anahtarı da müfredat doğrultusunda ilgili komisyon tarafından ana taslak halinde belirlenmelidir. Kamuoyunda farklı yorumlamaların oluşmaması için, sınav kağıtlarının kime ait olduğu barkod veya kare kod sistemiyle gizlenmeli ve sınav kağıtları taranmış bir şekilde bir sistem üzerinden başka okullardaki branş öğretmenlerine cevap anahtarlarıyla birlikte gönderilmelidir.

Görüş

• Öğrencilere eğitsel rehberlik faaliyetleri artırılmalıdır.

- o Ülkemiz eğitim sisteminde öğrenciler etkili ders çalışma konusunda yeterli becerilere sahip değildir. Öğrencilere bu davranışın kazandırılması gereklidir.
- o Öğrencilerin öğrenme stillerine göre ders çalışma yöntemlerinin belirlenmesi ve bunun uygulanmasına yönelik çalışmaların yapılması önemlidir.
- o Öğrencilerin bireysel çalışma planlarını kendilerinin, rehber öğretmenleriyle birlikte yapıp uygulamaları özendirilmelidir.

Görüş

• Öğrencilerde motivasyon sorunu vardır.

- o Yapılan araştırmada en mutsuz öğrencilerin ülkemizde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerimizin motivasyonunun artırılmasına yönelik çalışmalar gereklidir.
- o Sınav kaygısı yüksek olan öğrencilerin bu konuda rehberlik hizmeti alması önemlidir. Öğrencilerimiz öğrenilmiş çaresizlik veya kendini gerçekleştiren kehanet olgusundan uzaklaştırılmalıdır.

2.14. Eğitim ve Ar-Ge

Görüş

• **Bölgesel Eğitimde AR-GE merkezleri oluşturulmalıdır.**

- o Eğitim alanında ARGE çalışmalarında yetersizlik vardır.
- o Bölgesel eğitimde AR-GE merkezleri oluşturulmalıdır. Bu merkezler üniversite ve bakanlık işbirliği ile oluşturulmalıdır. Bu merkezde akademisyenler de görev yapmalıdır.
- o Bir ilde eğitim fakültesi varsa ve o fakültede görev yapan akademisyenlerin çalışmaları bölgesel sorunlara ve çözüm önerilerine ilişkin olması hususunda teşvik edilmelidir.
- o Üniversite ve bakanlık işbirliği ile oluşturulacak ve bütçe sorunu olmayacak bu merkezler pek çok soruna çözüm sağlayabilecektir.
- o Bu birim eğitim alanında güncel yaklaşımları takip etmeli, eğitim alanında bölgesel sorunları tespit etmeli ve çözüm önerileri geliştirilmelidir.
- o Bölgesel AR-GE merkezlerinin bütçesi, illerde bulunan kalkınma ajanslarının finansal kaynağı gibi şehrin gelirleri üzerinden belirli bir oran belirlenerek sağlanabilir.

2.15. Uluslararası Durum

Görüş

• **Uluslararası eğitim sıralamasında durumumuz çok iyi değildir.**

- Uluslararası Sıralamalar: OECD'nin üç yılda bir düzenlediği PISA 2015 sonuçlarında Türkiye'nin sıra kaybı göz önünde bulundurulduğunda, 72 ülkeden 540 bin öğrencinin katıldığı programda, Türkiye matematikte 420 puanla 49'uncu, fende 425 puanla 52'nci, okumada ise 428 puanla 50'nci sırada yer aldı. Böylelikle PISA 2012'ye göre, 10 sıraya varan kayıp yaşadı. OECD uzmanları, özellikle temel düzeyde performans gösterebilen öğrenci oranındaki düşüşe dikkat çekmişti. Türkiye, Meksika ile birlikte en düşük performansa sahip OECD ülkelerinden biri oldu.
- Uluslararası platformda geçerliliği olan TIMMS [Trends in International Mathematics an Science Study] ve PISA [Programme For International Student Assessment] sınavları sonuçlarına bakıldığında bulunduğumuz konum daha iyi anlaşılmış olacaktır. Bu sınavlardan ilki '*Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı*' [PISA], olarak nitelenen fen okuryazarlığını test etmeyi amaçlayan sınava ilişkin verilere bakıldığında OECD ülkelerindeki ortalamalar ile ülkemizdeki fen okuryazarlığına ilişkin ortalamaların 2006 yılından bu yana azaldığı görülmektedir. 2015 yılında ise ülkemiz OECD ülkelerinin gerisinde kalmış ancak bu ortalamanın katılımcı ülke sayısının artış gösterdiği ve 2006 yılı ile kıyaslandığında iyi bir konumda olduğu söylenebilir.
- Bunun yanı sıra aynı sınavın matematik okuryazarlığına ilişkin veriler incelendiğinde ülkemiz 461 ortalaması ile aynı şekilde OECD ülkelerinin gerisinde kalmasına karşın fen okuryazarlığından daha iyi bir konumda olduğu söylenebilir. Nitekim ülkemizin matematik okuryazarlığına ilişkin ortalama puanı 2009 yılına kıyasla azalış göstermiştir.
- Türkiye, 2012-2015 arasında PISA'ya katılan ülkeler içinde fen puanını en çok düşüren ülke konumundadır. Bu noktada ülkemiz çok keskin bir düşüş yaşamıştır.
- Uluslararası PISA testi sonuçlarına göre, Türkiye'deki öğrenciler bilim, matematik ve okumada OECD ortalamasının da altında kalmıştır. OECD'nin gerçekleştirdiği bir araştırmaya göre, hayatından mutsuz olan öğrenciler sıralamasında Türkiye ilk sırada yer aldı. Türkiye'de öğrencilerin yüzde 30'a yakınının mutsuz olduğu belirtilen araştırmada, öğrencilerin yüzde 25'i ise mutlu olduğunu belirtildi. OECD ülkelerinde mutsuz olan öğrencilerin ortalaması yüzde 11,8'tir. Öğrencilerin mutluluğunun başıyıcı olumlu etkilediği göz önüne alınmalıdır.

Görüş

• **Türkiye'nin 15 yaş grubunda dünyayla yarışacak insan kaynağı bulunmamaktadır**

- Bağımsız dış politika yapmak, yerli savunma sanayisini geliştirmek isteyen ülkemizin matematik, fen, okuma yazma gibi alanlarda 15 yaş grubunda dünyayla yarışacak niteliklerde insan kaynağı maalesef yoktur. Bu açıdan erken yaşlarda yetenekli öğrencilerin seçilerek yönlendirilmesi sağlanmalıdır.

Görüş

• **Eğitim seviyeleri Türkiye’de hala düşüktür (OECD)**

- 25-64 yaş arası nüfusun %43’ü en yüksek eğitim seviyesi olarak ilkokul mezunudur ve bu oran da tüm OECD ve ortak ülkeler arasında Endonezya ile paylaşılan birinci sıradır.
- Belirli bir yaş grubunun %90’ının okulda kayıtlı olması anlamına gelen zorunlu eğitim yaşı Türkiye’de 14 olmak üzere, çoğu OECD ülkesindeki 17 veya 18 yaş oranı ile karşılaştırıldığında, oldukça düşük bir yaştır. Bu da 18 yaş okul kayıt oranlarının daha da düşmesine sebep olmaktadır: OECD ülkelerinde ortalama %76 ortaöğretim, yüksekokul ve üniversiteye kayıt olurken, Türkiye’de bu oran %46’dır. (OECD)

2.16. Ders Dışı Etkinlikler

Görüş

• Öğrenciler kültür sanat etkinlikleri süreçlerine dâhil edilmelidir.

- Eğitim öğretim faaliyetlerinin resmi süreleri dışında öğrenci ve eğitimcilerin bireysel ihtiyaçları ve kişisel işleri olacaktır. Okul saatleri dâhilindeki sürelerde kültür sanat etkinlikleri süreçlere dâhil edilmelidir. Daha önce uygulama dâhilinde olan sosyal etkinlikler ve rehberlik saatleri tekrar okul ders programlarına eklenmelidir. Tüm bunların yanında Türk örf, adet, ananelerinin yaşaması adına okul ders saatleri dâhilinde yöresel olarak değişiklik gösterecek şekilde seçmeli olarak yöresel oyunlar ve etkinlikler sisteme dahil edilmelidir.
- Okullarda kurulacak sanat kulüplerinde kültür sanat etkinlikleri düzenlenmeye teşvik edilmelidir. Sinema, tiyatro, uluslararası müzik alanlarında çocuk teşviki projeleri oluşturulmalıdır. Önleyici faaliyetler kapsamında dahi bu faaliyetleri ele alabiliriz. Çocuklarda sanatsal iyi oluşun etkileri sistemli bir şekilde ilerlendiğinde görülecektir. Ülkemizde sürekli olarak dezavantajlı gruplara büyük meblağlarda yatırım yapılmaktadır. Okulların bahçesinden içeri sanatsal bir bakış açısı girmeye başlamasıyla birlikte doğru orantılı olarak dezavantajlı gruplara harcanan emek ve masraf da düşüşe geçecektir.
- Her okulda spor salonlarının olması önemli bir teşebbüs olacaktır. Beden eğitimi, müzik ve resim derslerine daha fazla önem verilmelidir. Bu derslerin ders sayıları artırılmalıdır. Beden eğitimi, müzik ve resim öğretmenlerinden öğrencileri bazı hedeflere ulaştırmaları beklenmelidir. Öğrencilerin spor ve sanattaki çalışmaları desteklenmelidir. Beden eğitimi öğretmenleri, millî sporcu yetiştirmek; müzik öğretmenleri konser yapmak, resim öğretmenleri sergi yapmak gibi faaliyetlerle yetenekli öğrencileri yönlendirme konusunda teşvik edilmelidir.
- Sınıf ve okul dışı geziler bu konuda çok faydalı olmaktadır. Sınıfça düzenlenecek bir doğa gezisi, müze ziyareti, tiyatro etkinliği vb. durumlar hem öğrencilerin sosyalleşmelerine katkı sağlayacak hem de yerinde öğrenmeyi gerçekleştirecektir.
- İlköğretimden itibaren gerçekleştirilecek “sosyal programlar” ve “kişisel gelişim programları” kişinin farklı alanlarda becerilerini geliştirmesine fırsat verecek şekilde okul dışında ancak zorunlu aktivite şekline dönüştürülmelidir. On iki yıllık zorunlu eğitimin sonunda en az bir alanda yarı ya da tam profesyonellik kazanacağı bir alanda kişisel gelişim sağlanmalıdır. Burada elde edilen yetenekler güzel sanatlar ve spor bilimleri alanına yönelik olarak değerlendirmede önemli bir kritere dönüştürülmelidir.
- Bu alanlarda müfredatta yer alan derslerin içerikleri genel çerçeve olarak belirlendikten sonra uygulama tamamen okul ve çevrenin olanakları doğrultusunda ilgili öğretmen zümresinin planlanmasına bırakılmalıdır. Özellikle müfredatların yoğun ve ders saatlerinin kısıtlı olması bu dersleri göstermelik olmaktan öte götürmemektedir.

Amaca uygun olarak ders saatleri sayısı artırılmalı, içeriği güncellenmeli ve fiziksel imkânlar için destek alınmalıdır.

- Temel eğitimden sonra lise seviyesinde bulunan sanat ve spor alanlardaki yetenekleri ortaya çıkmış öğrencilerin hangi alanda ders görecekları kendi isteklerine bırakılmalıdır.
- Spor salonu, müzik, görsel sanatlar atölyeleri olmayan okullarımızda bu dersler yerel yönetimler ve Spor Bakanlığının imkânlarından faydalanılarak hedeflenen amaçlar için oluşturulan salon ve merkezlerde yapılmalıdır.
- Bu derslerin notla değerlendirmesinden vazgeçilip, yönlendirmede etkili olacak karnenin sağ tarafındaki beceri, tutum ve davranışlar arasında değerlendirmesi yapılmalıdır. Derslere devam, katılım ve performans yerleştirme esas olduğundan daha etkin bir katılım ortaya çıkacaktır.
- Bölgedeki birçok okulda fiziki donanım olarak sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleşmesine olanak sağlayacak imkanlar yoktur. (örneğin tiyatro salonu, spor salonu veya sahası, spor araç gereçleri, kütüphane, laboratuvar, bilgi teknoloji sınıfı vb.) Bu da iyi bir yönetim ve eğitim planlaması yapacak idareci ve öğretmenlerle başarılabilir.

2.17. Eğitim Çalışanlarının Beklentileri

2.17.1. Yönetici ve Öğretmen Beklentileri

Görüş

- **Sendikal tarafsızlık tesis edilmelidir.**

- Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim ve öğretim kurumlarında görev yapmakta olan kamu çalışanlarının mensup olduğu sendikalar gözetilerek haklarında haksız ve usulsüz işlem yapıldığı bilinen bir gerçektir. Eğitim çalışanları, il ve ilçe milli eğitim müdürlüğü ve eğitim kurumlarının yöneticileri tarafından mensup olduğu sendikalar bahane edilerek haksız uygulamalara maruz kalmakta, çalışanlar lehine verilen Mahkeme kararları dahi türlü bahanelerle uygulanmamaktadır. Bununla birlikte, kamu çalışanları, korkutulma ve üzerlerinde baskı kurulması suretiyle belirli bir sendikaya üye yapılmaya çalışılmaktadır. Kamu çalışanlarına uygulanan bu baskı, TC. Anayasası'na aykırı olduğu gibi Türk Ceza Kanunu'na göre de açıkça suç teşkil etmektedir. Bu noktada bakanlık sendikal ayrımcılığa neden olan tutum ve davranışların engellenmesi yolunda somut adımlar atmalıdır.

Görüş

- **KHK ile göreve iade edilenlerin hakları iade edilmelidir.**

- Haklarında görevden uzaklaştırma veya ihraç işlemi uygulandıktan sonra, 15 Temmuz'da yaşanan olaylarla, iltisakı veya irtibatı olmadığı anlaşıldığı için görevden uzaklaştırma tedbiri kaldırılan veya ihraç edildikten sonra görevine iade edilen kişilerin geriye dönük tüm mali ve özlük haklarının iade edilerek önceki hukuki duruma döndürülmesi gerekmekte iken, bazı haklar yönünden mağdur edildikleri bilinmektedir. Örneğin, bu kişilerin suçsuzlukları anlaşılarak göreve döndürülmeleri ile birlikte, önceden yönetici olarak görev yapanların yöneticilik görevlerine döndürülmeleri, eğitim-öğretim yılı başında fiilen görevde olmadıkları için eğitime hazırlık ödeneğinden yararlanamayanların bu ödenekten yararlandırılmaları, ek ders ücretlerine ilişkin hak kaybının telafi edilmesi ve ayrıca geriye dönük maaş ve özlük hakları iade edilenlere yasal faiziyle birlikte ödeme yapılması gerekmektedir. Aksine durum, "Suçsuz ceza olmaz" ilkesine aykırıdır.

Görüş

- **Eğitim çalışanlarına maruz kaldığı şiddeti önleyecek düzenlemeler yapılmalıdır.**

- Fedakârca görev yapan eğitim çalışanlarımız, zaman zaman öğrencinin kendisi bazen de öğrenci velisi veya yakınlarının sözlü ve fiili şiddetine maruz kalabilmekte, giderek yaygınlaşan ve telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğuran bu şiddet olaylarının sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Eğitim çalışanlarına şiddet olaylarının nedenlerinin araştırılması, çözüm yollarının bulunması ve şiddeti önleyici politikaların oluşturulması amacıyla tıpkı doktorlara yönelik şiddeti önlemek adına çıkarılan yasa gibi kanunlar çıkarılmalı ayrıca bu husus ile ilgili sosyal araştırmalar yapılmalıdır.

Görüş

- **Eğitimcilerin toplumdaki rolü güçlendirilmelidir.**

- Eğitimciler öncelikle kaybolan itibarlarına tekrar kavuşmak istemektedir. Bu hususların başında eğitimcinin toplumdaki rolünün gün geçtikçe zayıflaması gelmektedir. Eğitimcilerin ekonomik sıkıntıları ne yazık ki kişisel problemlere dönebilme potansiyeline sahipken bu durumları sınıflarına yansıyabilmektedir. Tüm bu handikapların ortadan kalması için maddi iyileştirmeler söz konusu olmalıdır. Ayrıca öğretmenler adına sürekli gelişim merkezlerinin kurulup hizmet içi eğitim programlarıyla aktif tutulmaları da aynı şekilde faydalı olacaktır. İyileştirilmiş ve güncellenmiş eğitim programları, yenilenmiş teknolojik sınıf ortamları tüm eğitim çalışanlarının yine ortak paydada buluşacakları noktalardan biridir.

Görüş

- **Özür grubu yer değiştirmeleri mağduriyetleri giderecek şekilde gerçekleştirilmelidir.**

- Mazerete bağlı yer değişikliği işlemlerinde, boş kontenjan ve hizmet puanı yetersizliğinden dolayı özür durumu giderilemeyen öğretmenlerimiz ailelerinden uzakta görevlerini yerine getirmekte olup, aile birliği sağlanamadığı için büyük mağduriyetler yaşanmaktadır. Hizmet puanı yetersizliğinden atanamayan öğretmenlerimiz iller arası yer değiştirmeleri özrünün bulunduğu il emrine, il içi yer değiştirmelerinde ise özrünün bulunduğu ilçe emrine atanarak özür durumları giderilmelidir. İl ve ilçe emri olmadığı için iller arası yer değiştirmeler sadece boş kontenjanlar ölçüsünde yapılmakta, ilde boş kontenjanın sınırlı olması halinde pek çok eğitim çalışanı yer değiştirememektedir. Özür grubu yer değiştirmelerinde il emri ve ilçe emrinin olmaması büyük bir eksikliktir. Anayasanın koruması altındaki aile birliği ve bütünlüğünün devamının sağlanması açısından toplumu oluşturan ailenin bir arada tutulması istisnasız olmalı ve özür grubu yer değiştirmelerinde il/ilçe emri

Yönetmelik hükmü kapsamına alınarak her özür grubu yer değiştirmelerinde gerçekleştirilmelidir. Ayrıca, sözleşmeli öğretmenlere mazerete bağlı yer değişikliği hakkı tanınmaması, sözleşmeli öğretmenler için çok sayıda mağduriyeti de beraberinde getirecek olup, bu durum Anayasa'nın hukuki güvenlik ve eşitlik ilkesine aykırıdır. Bu nedenle, mazerete bağlı yer değişikliği işlemlerinde sözleşmeli öğretmenlere de hak tanınması ve kadro yetersizliğinden dolayı yer değişikliği yapamayacakları için mağdur olacak öğretmenlerimize il/ilçe emri hakkı verilmesi gerekmektedir.

Görüş

• Alan değişikliği beklentisi giderilmelidir.

- o MEB Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde alan değişikliklerine bağlı yer değiştirme işlemlerinde takvime yer verilmemesinden dolayı bu işlemlerin yıl içinde gerçekleştirilip gerçekleştirilmeyeceği, gerçekleştirilecek ise ne zaman yapılacağı hususlarında belirsizlik yaşanmaktadır. Çok sayıda öğretmenimiz, eğitimini aldıkları kendi alanlarına geçerek daha verimli olabilecekleri alanda görev yapmayı beklemektedir. Ancak bu konudaki belirsizlik nedeniyle alan değişikliği için bekleyen öğretmenlerimiz mağduriyet yaşamaktadır. Alan değişikliği işlemlerinin mutlaka her yıl düzenli şekilde ve belirli sayıda yapılması suretiyle belirsizliğin giderilmesi şarttır. Aksi takdirde mağduriyetler artarak devam edecektir. Alan değişikliği yapmak için bekleyen öğretmenlerimizin daha fazla mağduriyet yaşamamaları için yapılacak olan alan değişikliği işlemlerinin mutlaka tüm branşları kapsayacak şekilde, bu yıl ve devamında her yıl belirli periyotlarla düzenli olarak yapılması gerekmektedir.

Görüş

• Öğretmene 3600 ek gösterge verilmelidir.

- o Öğretmene 3600 Ek gösterge verilmesi, diğer çalışanların ek göstergelerinin 800 puan artırılması, yardımcı hizmetlilerin ek göstergeden yararlandırılması gerekmektedir. Ayrıca 19. Milli Eğitim Şurasında "Öğretmenlerin özlük haklarına yönelik olarak, 3600 ek gösterge verilmelidir." önerisi de kabul edilmiştir.

Görüş

• **Ek dersler vergiden muaf olmalıdır.**

- 2010 yılında MEB Kurum İdare Kurulu toplantısında öğretmenlerin aylık gelirlerine ekstra artış getirecek önemli bir öneri gündeme getirildi. Öğretmenlere ödenen ek ders ücretlerinin vergiden muaf tutularak, vergi matrahına dahil edilmemesi istenilen kurum idare kurulundaki öneri uygulamaya konularak ek ders vergiden muaf tutulursa, öğretmen maaşına yaklaşık 100 TL zam gelmesi mümkün olacaktı fakat o günden bu güne bir düzenleme yapılmamıştır. Alınan kararın uygulanması öğretmenlerin motivasyonunu da artıracaktır.

Görüş

• **Nöbet görevi isteğe bağlı olmalıdır.**

- Öğretmenlerin nöbet görevi isteğe bağlı olmalıdır. Öğretmenlere haftada birden fazla nöbet görevi verilmemeli, haftada birden fazla verilen her bir nöbet görevi için ek ders ücreti ödenebilmesi için mevzuatta düzenleme yapılmalıdır. Tam gün nöbet görevini yerine öğretmenlere, öğle dinlenme hakkı, mevzuatta açıkça düzenlenmelidir. Özel eğitim sınıflarında görevli öğretmenlere de nöbet ücreti ödenmeli, taşınmalı eğitim kapsamında eğitim veren okullarda görevli nöbetçi öğretmenlere, aracın plakasını, sürücüsünü ve aracı kontrol etme, öğrencileri indirme bindirme, ilgili yönetmelik hükmünde belirtilen sürenin üzerinde servis gelene kadar öğrencilerin başında bekleme gibi görev tanımlarının dışında görevler verilmemelidir.

Görüş

• **Zorunlu çalışma yükümlülüğü yerine cazip imkânlar sunulmalıdır.**

- Öğretmenlerimiz için kalkınmada öncelikli hizmet bölgelerinde belirli sürelerle zorunlu çalışma yükümlülüğü öngörülmüştür. Ancak, bu bölgelerdeki öğretmen ihtiyacının karşılanması için çözüm yolu öğretmenlerimizi bu bölgelerde çalışmaya mecbur bırakmak yerine, bu bölgelerde çalışmanın ekonomik olarak teşvik edilmesi suretiyle gönüllü olarak gitmelerinin sağlanması olmalıdır. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ile mahrumiyet bölgelerinde öğretmen açığı sorununun çözümü için bu bölgelerde çalışmanın ekonomik açıdan teşvik edilmesi ve cazip hale getirilmesi gerekmektedir. Örneğin; 1. hizmet bölgesi alanlarına atanana 1 brüt asgari ücret, 2. hizmet bölgesi alanlarına atanana 1,5 brüt asgari ücret, 3. hizmet bölgesi alanlarına atanana 2 brüt asgari ücret tutarında zorunlu hizmet tazminatı ödenmesi ve bu bölgelere isteğe bağlı olarak atanana ve bu kapsamda görev yapmakta olanlara tazminat tutarlarının ½'si oranında zorunlu hizmet tazminatı ödenmesi durumunda, öğretmenlerimizin bu bölgelere gönüllü olarak gitmesi sağlanacaktır.

Görüş

• **Ataması yapılmayan öğretmenlerin sorunu cesur ve gerçekçi politikalarla çözümlenmelidir.**

- Ataması yapılmayan öğretmenler, üniversite eğitimi sonrasında açıkta bırakılan, yok sayılan, ezilen ve görmezden gelinen genç eğitimcilerdir. Bu sorun, “Öğretmen açığımız yok.” şeklindeki gerçek dışı söylemlerle çözülemez. Öyle ki atanamayan öğretmenler, kendi eğitim alanı dışında iş bulamaz, tam gün kadrolu iş güvencesinden yoksun, “ücretli öğretmen” adı altında düşük aylıklarla; devlet okullarında ve dershanelerde adeta köle gibi çalıştırılır hale gelmiştir. Atanamayan öğretmenler çaresiz bir şekilde maddi külfet altında bırakılmakta, hayatlarını düzene sokamamakta, evlenememekte, atanamamaları sebebiyle mahalle baskısıyla karşı karşıya kalmakta, çeşitli psikolojik veya fiziksel sorunlar yaşamakta; hatta intihar yolunu bile seçmektedir. Atama bekleyen öğretmenlerimizin atanabilmesi noktasında mali ve gerekli kadroların oluşturulması anlamında derhal somut politikalar üretilmelidir. Bakanlığımız 100 Bin civarında öğretmen açığımız olduğunu belirtmiş, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında 63 Bin civarında ücretli öğretmen okullarımızda çalışmıştır. Dolayısıyla Aralık ayında yapılacak olan 20 bin öğretmen ataması yetersiz kalacağından bu atama sayısı 20 bin daha artırılmalı ve 2018 yılı sonuna kadar toplam 40 bin ek atama yapılmalıdır.

Görüş

• **Kariyer basamakları sistemi tekrar hayata geçirilmelidir.**

- Anayasa Mahkemesinin 2004/83 E, 2008/107 K. Sayılı ve 21.05.2008 tarihli kararı ile 30.6.2004 günlü, 5204 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ve Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunun uzman öğretmenlikte aranan kıdem şartının da içinde bulunduğu bazı madde ve ibareleri iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi kararının, Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak 1 yıl sonra (18.03.2010 tarihinde) yürürlüğe girmesi öngörülmüştür. Böylelikle doğan yasal boşluğun Anayasa Mahkemesi kararına uygun olarak doldurulması için yasama organına süre verilmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi'nin kararının yürürlüğe girmesinin üzerinden yıllar geçmesine rağmen, yasama organı tarafından bu hususta herhangi bir yasal düzenleme yapılmamıştır. Ülke genelinde açılan bireysel davaların bir kısmı kazanılarak Danıştay tarafından onaylanmak suretiyle kesinleştiği halde, bu davaların bir kısmı süreç içerisinde Danıştay'ın görüş değişikliğinden dolayı olumsuz sonuçlanmıştır. Eşitlik ilkesine aykırı olan bu durumun hukuk devletinde korunması mümkün değildir. Bu sebeple, Bakanlığınız tarafından gerekli çalışmalar yapılarak, kariyer basamaklarıyla ilgili Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesi doğrultusunda yeni yasal düzenlemelerin ivedilikle gerçekleştirilmesi suretiyle mağduriyetlerin giderilmesi gereklidir.

Görüş

• **Mesai saatleri dışında öğretmenlere angarya işler verilmemelidir.**

- Sendikamıza, bazı illerde öğretmenlere mesai saatleri dışında “öğrenci koçluğu”, “ev ziyaretleri”, “kitap dağıtımı” vb. adlar altında ve mesai saatleri dışında zorunlu olarak görevler verildiğine dair şikâyetler ulaşmaktadır. Ders saatleri dışında yapılan bu çalışmaların gönüllülük esasına bağlı yapılması gerekmekte iken, görevlendirilen öğretmenler açısından zorunlu tutulduğu görülmektedir. Ancak bu çalışmaların zorunlu tutulmasının herhangi bir yasal dayanağı bulunmamaktadır. Mevzuat gereği öğretmenlerin ders görevlerinin dışında herhangi bir mesaisi yoktur. Çalışma saatleri ise Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar'da belirlenen çerçeveye ile sınırlı bulunmakta, bunun dışında görevleri bulunmamaktadır. Ayrıca T.C. Anayasası'nda angarya yasaklanmıştır. Bu uygulamaların gönüllülük esasına tabi olarak yapılmasının yanı sıra ders dışı eğitim çalışmaları kapsamında ek ders ücreti karşılığında gerçekleştirilmesi gerekmekte iken, karşılığında herhangi bir ücret ödenmemektedir. Öğretmenlerimize ders saatleri dışında verilen görevlerin gönüllülük esasına bağlı olarak verilmesi, bu uygulamanın zorunlu tutulmasına ilişkin bir düzenleme var ise iptali, uygulamada görev alan öğretmenlerimize ders dışı eğitim çalışmaları kapsamında ek ders ücreti ödenmesinin gerekliliği hususunda Valiliklerin bilgilendirilmesi ve talimatlandırılması gerekmektedir.

Görüş

- **Yönetici atama sistemi adil ve şeffaf hale getirilmelidir.**

- Türk Eğitim Sen olarak, yönetici atamalarında kullanılan mevcut mülakat uygulamasına karşıyız. Eğer bu konuda ısrarcı davranılacaksa mümkün olduğunca objektifliği yakalamak adına yapılandırılmış ve denetlenebilir bir mülakat olmalı ve ağırlığı en çok toplam değerlendirme puanının %10'u olmalıdır. Mevcut mülakat uygulaması, objektif ölçme ve değerlendirme kriterlerine uygun olmayan, her türlü suistimale, ayrımcılığa, adam kayırmacılığa açık, denetlenmesi imkânsız bir sınav şeklidir. Ayrıca eğitim kurumu yöneticilerinin görev sürelerinin dört ve sekiz yıllık sürelerle sınırlı tutulması haksızlık yaratmaktadır.

Görüş

- **Yöneticilik görevinde herhangi bir başarısızlığı bulunmayan yöneticilerin görevlerinin üzerlerinden alınması hakkaniyetli değildir.**

- Gelecek nesilleri yetiştirecek olan okullarımızın tecrübeli, bilgili ve birikimli okul yöneticilerine emanet edilmesi gerekmektedir. Eğitim kurumu yöneticilerinin dört ve sekiz yıllık süreyle görevlendirilmeleri aynı zamanda eğitim öğretim hayatında istikrarın da zedelenmesine neden olmaktadır.
- 21.06.2018 tarih ve 30455 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği'nin "Yönetici görevlendirmede izlenecek yöntem" başlıklı 14. Maddesinde; yöneticiliğe ilk defa görevlendirmenin yazılı sınav ve sözlü sınav sonucuna göre; yöneticiliğe yeniden görevlendirmenin ise Ek-1'de yer alan Form üzerinden yapılacak değerlendirme sonucu belirlenen puanlar dikkate alınarak puan üstünlüğüne göre yapılacağı belirtilmektedir.

Görüş

- **Türk Eğitim Sen olarak, yönetici görevlendirmede izlenecek yöntemle ilgili talebimiz, üç alternatifli olarak şu şekilde belirlenmiştir:**

o *Yöneticiliğe ilk defa görevlendirme*

ALTERNATİF 1: Yöneticiliğe ilk defa görevlendirme yazılı sınav puan üstünlüğü esas alınarak yapılır.

ALTERNATİF 2: Yöneticiliğe ilk defa görevlendirme yazılı sınavdan alınan puanın %90 ve sözlü sınavdan alınan puanın %10'u esas alınarak hesaplanacak başarı puanı üstünlüğüne göre yapılır.

ALTERNATİF 3: Yöneticiliğe ilk defa görevlendirme sözlü sınav komisyonunca başarılı bulunanların haklarında yapılacak inceleme ve araştırma sonucunda yönetici olarak görevlendirilmelerine engel hali bulunmayanlar yazılı sınav puan üstünlüğüne göre yapılır.”

Ayrıca, 21.06.2018 tarihli 30455 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği’nde Müdür Başyardımcılığı kadrosunun kaldırılmış olması yerinde bir uygulama değildir.

Görüş

- **Yargı kararlarının uygulanması hususunda sert tedbirler alınmalıdır..**

- o Yargı kararlarının idareye tebliğinden itibaren en geç otuz gün içinde aynen ve gecikmeksizin uygulanması yasal bir zorunluluktur. Ancak, uygulamada yargı kararlarının uygulanması noktasında gerekli hassasiyetin gösterilmediğine şahit olmaktayız. Örneğin, müdür olarak görev yapmakta iken değerlendirmede yeterli puanı alamadığı için yöneticilikteki görev süresi uzatılmayan müdürlerin açtıkları davalarda defalarca yürütmeyi durdurma ve iptal kararları verilmesine rağmen, yargı kararlarının gerekçesine uygun olarak uygulanmamasından dolayı mağduriyetler devam etmektedir. Diğer yandan, yargı kararlarında MEB Taşra Şube Müdürlüğü atamalarında başarı sıralamasının sadece sözlü puana göre yapılamayacağı, yazılı ve sözlü puanlarının birlikte değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş, 1709 şube müdürü ataması sadece sözlü sınav puanı esas alınarak yapıldığı için yürütmesi durdurulmuştur. Buna karşılık, yargı kararının gereği halen yerine getirilmemiş, 1709 şube müdürünün atamaları iptal edilmemiştir. Yargı kararlarının uygulanması noktasında gerekli hassasiyetin gösterilmesi, uymayanlar hakkında suç duyurusunda bulunulması gerekmektedir.

Görüş

- **Rotasyon iptal edilmelidir, Zorunlu göç çözüm değildir.**

- o Türk Eğitim-Sen olarak, gerek il içi gerekse iller arası, her türlü rotasyona karşıyız. Öğretmenlerin aynı eğitim kurumunda adaylık dâhil toplamda en fazla 8 yıl görev yapabilecekleri düzenlenerek il içi rotasyon sistemi getirilmiştir. Henüz uygulamaya geçirilmeyen bu sistemin uygulanması halinde ise çok sayıda öğretmenimiz salt bulunduğu eğitim kurumunda 8 yılını doldurduğu için kendi isteği dışında yer değişikliğine zorlanarak mağduriyet yaşayacaktır. Görev yapmakta olduğu eğitim kurumunda herhangi bir başarısızlığı olmadan, yıllardır görev yaptığı okulundan, ders verdiği öğrencilerinden ayrılmak zorunda kalacak olan öğretmenlerimizin çalışma şevk ve huzuru bozulacağı için eğitim-öğretim hayatının sağlıklı işleyişi zarar görecektir. Kaldı ki, öğretmenlerimizin her yıl okuttukları öğrenciler değişmektedir. Müfredat ve okul fiziki şartları da değişkenlik halindedir. Bu nedenle rotasyondan eğitim adına bir fayda ummak tamamen temelsiz kalmaktadır. Öğretmenlerimiz ikametgah adreslerini ve çocuklarının okullarını kendi görev yapmakta oldukları okullara göre ayarlamaktadır. Zorunlu yer değişikliğine zorlanmalarından dolayı aile bütünlüğü zarar görecektir. Rotasyon uygulaması öğretmenlerin düzenini bozmak, iş verimini düşürmekten başka bir işe yaramayacaktır. Öğretmenlerin yer değiştirmesi zaten belirli aralıklarla isteğe bağlı olmaktadır. Ayrıca kurum kültürü oluşturmak açısından, bir öğretmenin bir kurumda çalışma süresinin artırılması önemlidir ve bu hususta 18. Milli Eğitim Şurasında alınmış bir karar da bulunmaktadır. Bu sebeple, rotasyon uygulamasının yönetmelikten çıkarılması gerekmektedir.

2.17.2. Diğer eğitim çalışanlarının beklentileri

Görüş

- **Görevde yükselme sınavları ivedilikle uygulanmalıdır.**

- Bakanlığınızca şef, memur, hizmetli gibi görevde yükselmeye tabi kadrolar için görevde yükselme sınavı yapılmakta ise de bu sınavların yapılacağı tarihler bakımından yönetmelikte herhangi bir takvime yer verilmemiştir. Bakanlığınızca en son 06.12.2015 tarihinde görevde yükselme sınavı yapılmış olup, o tarihten bu yana ise sınav yapılmadığı gibi ne zaman yapılacağına ilişkin herhangi bir duyuru da yayınlanmamıştır. Sendikamıza 2018 yılı içinde görevde yükselme sınavının yapılması yönünde talepler ulaşmış buna ilişkin olarak da gerekli çalışmalarımız yapmamız neticesinde bu yıl bu sınav yapılacaktır. Bundan sonra ihtiyaca göre yılda, iki yılda veya üç yılda bir bu sınav yapılmalı ve alınan puan süresiz olarak geçerli olmalıdır. Aday puanını yükseltmek ister ise tekrar sınava girebilmelidir. Bu husustaki beklentinin karşılanması için görevde yükselme sınavının ivedilikle yapılarak kamuoyuna duyurulması gerekmektedir.

Görüş

- **Memur, hizmetli ve diğer personel ile ilgili görev tanımı sorunu çözülmelidir.**

- 657 sayılı Kanun'da hiçbir memurun sınıfının dışında ve sınıfının içindeki derecesinin altında bir derecenin görevinde çalıştırılmayacağı düzenlenmiştir. Buna karşılık, kamu çalışanlarının bazılarının görev tanımının yapılmaması ya da görev tanımlarının içinde "Amirin vereceği diğer görevleri de yapar." şeklinde suistimale açık soyut bir ifadeye yer verilmesinden dolayı sıkıntılar yaşanmaktadır. Memur, hizmetli ve diğer kamu personelinin görev tanımlarının somut bir biçimde yapılması, bulundukları hizmet sınıfının dışında ve sınıfı içinde derecesinin altında bir derecenin görevinde çalıştırılmaması hususuna dikkat edilmesi, amirlere bu konuda sınırsız takdir yetkisi bırakılmaması gerekmektedir.

Görüş

- **Eğitim-öğretime hazırlık ödeneği üniversite çalışanları dahil tüm eğitim çalışanlarına ödenmelidir.**

- Her yıl eğitim-öğretim yılı başında ödenen "Eğitim-Öğretime Hazırlık Ödeneği"; brüt bir maaş tutarında ve hizmet sınıfı ayrımı yapılmadan, MEB ve Yüksek Öğretim personelinin tamamına ödenmelidir. Öğretim yılına hazırlık ödeneğinin uygun ölçeklerle, ayırım yapılmaksızın, MEB ve üniversiteler ile üniversite hastaneleri dahil tüm eğitim çalışanlarına ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nda görevli

öğretmenler ile belediyeler gibi tüm kamu kurum ve kuruluşlarında eğitim hizmeti veren personele de ödenmesi sağlanmalıdır.

Görüş

- **Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın eğitimi ihmal edilmemelidir.**
- **Bulundukları ülkelerde çağın gereklerine en uygun eğitimi almaları konusunda takip edilip destek sağlanırken; Türk eğitim sisteminin içerdiği milli karakter eğitiminden de mahrum kalmaması temin edilmelidir.**

- Küreselleşen dünyada başka, başka bir ülkeye gitmek tıpkı ülke içinde bir beldeye ya da şehre gitmek kadar kolay hale gelmiştir. Çeşitli nedenlerle yurt dışına çıkan, orada çalışmak ya da bulunmak zorunda olan vatandaşlarımızın kendileri veya alt soylarının eğitimi de dikkatlice takip edilmelidir. Yabancı devletlerde bulunan Türk vatandaşı yoğunluğuna göre eğitim koordinatörü görevlendirilerek vatandaşlarımızın ilgili ülkedeki eğitim öğretim faaliyetleri takip edilerek dünyanın ve ülkemizin gelecekteki seyrine göre yönlendirilmeleri sağlanmalıdır. Bunun yanında orada yetişmiş, ülkemiz için ihtiyaç duyulan ya da gelecekte ihtiyaç duyulması muhtemel alanlarda eğitim almaya yönlendirilen ya da alan vatandaşlarımızın ülke içinde milli gelecek vizyonumuza faydalı olabilecek çalışmalar yapması için teşvik ve desteklenmesi planlanmalıdır. Bir nevi tersine beyin göçünün gerçekleşmesi için dış temsilciliklerimiz irtibat büroları kurulmalı ülke içinden belirlenen ihtiyaç doğrultusunda vatandaşlarımızın yönlendirilmesi için gereken adımlar süratle atılmalıdır.
- Bunun yanında ülkemizden yurt dışında eğitim görmek isteyen vatandaşlarımızın da ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlarda eğitim görmeleri durumunda çeşitli şekillerde desteklenmesi gibi teşvik programları uygulamaya konulmalıdır.
- Yurt dışında eğitim gören öğrencilerin (2948'i burslu) devlet burslusu olsun ya da olmasın çeşitli vesilelerle bir araya getirilmesi, irtibatlarının devam ettirilmesi ve süreç içinde yaşadıkları problemlerin çözümü konusunda gerekli girişimlerin yapılması ihmal edilmemelidir.
- Milli karakter eğitiminden eksik kalmamaları Türk kültür ve medeniyetine olan aşinalıklarını kazanmaları, korumaları için uzaktan eğitim, hafta sonu eğitimi, özendirici yaz ve ara tatil kampları gibi faaliyetler organize edilerek, bilhassa Türk

dilinin unutmamaları ya da en iyi şekilde öğrenmeleri için programlar yürürlüğe konulmalıdır.

- Öğrencilerin öğrenim gördükleri ülkelerde yaşadıkları dil ve denklik ile ilgili sıkıntılar; öğrenim görmek isteyen vatandaşlarımıza yeterli destek verilememesinden dolayı birçok danışmanlık firmasının öğrencileri ve ailelerini mağdur etmesi ve bulunulan ülkelerde oturma izni sorunu oluşması; yaşanan ülkelerde okul idare etme, yönerge ve benzeri diplomatik sorunlar; ülkemiz tarafından gönderilen görevli personel, öğretmen ve idarecilerin bağlı olduğu yönetmeliğin bazı ülkelerde müşavirlik tarafından keyfi olarak uygulanması gibi hadiselerin de çözülme kavuşturulması gerekmektedir.

Görüş

• Engelli bireylerin eğitimi ve yönlendirilmesi yapılarak ülkeye katkı sağlayan, toplum hayatında başarılı, mutlu olmaları temin edilmelidir.

- Toplumsal beklenti ve talepler göz önünde bulundurularak engellilere yönelik yapılacak eğitim faaliyetleri; dernekler, vakıflar gibi kurumlar ile ilgili bakanlıkların görüşü alınarak planlanmalıdır. Engelli bireylerimizin ve ebeveynlerinin eğitim ve öğretime ulaşmaları konusunda ihtiyaç duydukları desteklerin tespiti yapılarak geciktirmeden sağlanmalıdır.
- Özel rehabilitasyon merkezlerinde engelli eğitimlerinin suiistimal edilmemesi için caydırıcı tedbirler alınmalıdır. Engellilerin eğitime yönelik (zihin engelliler öğretmenliği, sosyal hizmet mezunu gibi) eğitim almış personelin çalıştırılması icbar edilmeli, yaptırımları olan denetimler ile takip edilmelidir.
- Almış oldukları eğitimler ile hayata hazırlanırken ekonomik kazanç elde edebilecekleri bir meslek kazanmaları da temin edilmelidir. Hatta iş okulları, uygulama atölyeleri, gibi eğitim kurumları bünyesinde ya da koordinesinde tesisler ile yaşam becerileri geliştirilmelidir. Kurum, kuruluş, meslek odaları ve bakanlıklar ile yapılacak görüşmeler neticesinde almış oldukları eğitime istinaden istihdamları konusunda pozitif ayrımcılık sağlanmalıdır.

Görüş

- **Yaygın eğitimde; yer, zaman ve yaştan bağımsız (Ubiquitous Learning) öğrenme modeli benimsenmelidir.**

- o Yaygın eğitim kurslarının tüm ülkede; örgün eğitim- öğretim dışına çıkan bireylere ihtiyaç ve ilgileri doğrultusunda verilmesi planlanmalıdır. Bu planlama yapılırken, yaygın eğitim kurslarının verildiği ortamların fiziki şartlar ve personel bölgenin imkân ve ihtiyaçlarına göre planlanmalıdır. Yaygın eğitim kurs modül programlarının dünya standartlarında revize edilmesi sağlanarak, eğitim çıktılarının dünya gerçeklerinden uzak bir durum içermesi önlenmelidir.

UBIQUITOUS LEARNING (YER VE ZAMANDAN BAĞIMSIZ ÖĞRENME)

- o U learning ihtiyaçlar doğrultusuna odaklanılarak alt yapı ve arge çalışmalarına yönelinmesi gereklidir.
- o U learning bağlamında ders modülleri geliştirme ve yaygınlaştırma çalışmaları yapılması gerekmektedir.
- o Bu çalışmalar neticesinde, tarım, hayvancılık, el becerileri, ziraat, seracılık, arıcılık, ormancılık, makina ve eşya kullanımı, gibi pek çok alanda yaş sınırı olmadan; uzaktan eğitim gibi modüller de kullanılarak ülkemizin ihtiyaçlarına göre her ortam ve zamanda bilgi ve beceri kazandırma faaliyetleri yürütülmelidir.
- o Bu tür yaygın eğitim faaliyetlerine katılanların sertifikalandırılması sağlanmalı, sertifika sahiplerinin çeşitli mesleki ve üretim destekleyici imtiyazlar elde edeceği planlamalar yapılarak bireylerin istedikleri zaman bu belgeleri almaları sağlanmalıdır.

3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sonuç ve

- Eğitim sistemimizde yapısal, uygulamaya yönelik problemler bulunmaktadır.
- Büyük sistemlerde sorunlarla karşılaşılabilir. Önemli olan bu sorunları üstesinden gelebilmek için uygun yöntemleri kullanabilmek, etkin önlemleri alabilmek, gerekli düzenlemeleri yapabilmektir.
- Eğitim sistemimizde bazı sorunlar artık çözülemeyecek durumdadır.
- Eğitim sisteminde paradigmatik dönüşüm olması kaçınılmazdır.
- Öğrencilerimiz nüfusun yaklaşık %20-30 oluşturabilirler ama geleceğimizin %100 onlardır. Bu nedenle eğitim süreçleri çok önemlidir.
- Eğitim sorunlarının çözümünde eğitimimi bir bütün olarak kabul edip bütün paydaşların görüş ve önerilerinin alınması çok önemlidir.
- Eğitim sorunlarımızın çözümü diğer ülkelerin uyguladıkları sistemlerde değildir. Sorunların çözümünü kendimiz geliştirmemiz gereklidir.
- Yeni bir model yerine öğrenen eğitim modeli benimsenmeli eksiklikler giderilerek ülkemizin eğitim tecrübesi dikkate alınmalıdır.

AR-GE RAPORUNU HAZIRLAYANLAR:

Doç. Dr. Erdal BAY	Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr. Yılmaz YEŞİL	Gazi Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Recep KAHRAMANOĞLU	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Bülent DÖŞ	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Sinan DEMİRTÜRK	Gazi Üniversitesi
Ayhan Geylani	Öğretmen-Eğitim Yöneticisi (Çorum)

AR-GE PROJE EKİBİNDE YER ALARAK RAPORUN HAZIRLANMA SÜRECİNDE DESTEK OLANLAR

Prof. Dr. Muammer NURLU	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Kürşat ÖNCÜL	Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Muhammet KOÇAK	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Fatih SAKALLI	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa YILDIZ	Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Onur Alp KAYABAŞI
Doç. Dr. Seyfullah YILDIRIM
Dr. Öğr. Üy. Tayfun FINDIK
Dr. Öğr. Üy. Ünsal Yılmaz YEŞİLDAL
Dr. Kazım KALKAN

Aksaray Üniversitesi
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Akdeniz Üniversitesi
Gazi Üniversitesi